

שמועה טובה

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

שבת קודש ור"ח

פרשת
מקץ

ימי החנוכה
תשפ"ו

(חנוכה אות תתקצג): "ברוב השנים חנוכה חל בפרשת מקץ, וסימנך (בראשית מא-א) מקץ שנת"ם, נוטריקון ש'מאל נ'ר ת'דליק י'מין מ'זוזה... ואני יום טוב הכותב קבלתי סימן אחר בפרשת ויהי מקץ (שם מג טז) וטבוח טבח והכן, הח' מטבח, והתיבה מן והכ"ן, הן אותיות חנוכה, וסמך לסעודות שעושים בחנוכה, ואותיות וטבִּחַ וטבִּחַ בגימטריא מ"ד כמו הנרות".

כתב על כך הג"ר יוסף צבי דושינסקי זצ"ל רבה של ירושלים תובב"א בספר "דרשות מהרי"ץ" לחנוכה (דרוש יח) ביאור נפלא. וזה תוכן דבריו שם: "יש לפרש השייכות, על פי דאיתא (חולין צא, א): וטבוח טבח והכן - טול גיד הנשה בפניהם, דהנה ידוע שגיד הנשה שהוא גיד השכחה (עי' זוה"ק ח"א קע, ב), והנה הגורם והסיבה העיקרית המביאה את האדם לחטוא נגד יוצרו ובוראו מלך מלכי המלכים הקב"ה - היא השכחה, כי האדם אשר זוכר תמיד את חסדי השי"ת ונפלאותיו, וכל הטובות אשר גמל עמו ועם אבותיו בכל עת וזמן, ודאי שלא היה מעז פניו לחטוא נגד הבורא יתברך שמו שהטיב עמו כל כך, אדרבה - בכל עת ורגע יש לו להודות ולהלל על כל נשימה ונשימה, אלא שהשכחה היא שגורמת לאדם לחטוא ולהעזי פניו, דכיון ששוכח כל מה שהטיב עמו הקב"ה ולא משים לבו לכל זאת - על ידי זה הוא בא לחטוא...

"והנה כן הוא הדבר גם בענינים שבין אדם לחבירו, כי כשיזכור האדם תמיד את הטובות והחסדים שגמל עמו חבירו, הרי ודאי שיאהבהו אהבת נפש וישתדל בכל מה דאפשר לשלם לו טובה - כאשר עשה עמו, לא כן כאשר ישכח האדם כל זאת

מפרעמישלאן שפרעה רצה לנסות את יוסף אם רוח אלוקים בו, לכן שינה כמה דברים בסיפורו, לראות אם יוסף יודע שזה לא נכון, (וכן א"ל במדרש תנחומא). ואחד הדברים ששינה הוא שבחלומו ראה שעומד על היאור אך ליוסף אמר "הנני עומד על 'שפת' היאור" ואמר יוסף לא כך ראית, ואכן ראה פרעה שרוח אלוקים בשפתיו ופתרונם אמת. וזה כוונת המדרש: 'עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים' מהי העדות שפתרונם של יוסף הוא הנכון ועל כן נתנו פרעה על ארץ מצרים? 'שפת לא ידעתי אשמע' כיון שיוסף אמר: תיבת 'שפת' לא ידעתי היינו לא היתה בחלום, 'אשמע' שמעתי ממך עתה... מכך ידע פרעה שפתרונם נכון ונתנו על ארץ מצרים. ודו"ק.

"ותרענה באחו" (מא יח). היה מרגלא בפומיה של הגה"ק רבי צבי חנוך מבענדין זצ"ל: אונקלוס בפרשת מקץ תרגם: 'ותרענה באחו' באחוה. רש"י מפרש: 'באחו' באגם שקורין זמ"פ, כלומר, בבוץ טובעני. ושניהם כאחד אמת: על ידי שאדם מיישראל יתחבר ויתרועע עם חבירו באחוה, יהא מסוגל למשותו ולמשוך אותו מן הבוץ... (ניצוצי התורה - הרב פרלוב)

"וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו, הבא את האנשים הביתה וטבוח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים..." (בראשית מג-טז). בספרים הקדושים הביאו, כי יוסף הצדיק רמז על חנוכה במקרא זה. ב"שלטי הגבורים" על הגהות שנמצאו במדרכי (שבת סוף פרק במה מדליקין בדפי המדרכי דף עט). הביאו גם כן ה"אליהו רבה" (או"ח סימן תרע אות י) וה"מטה משה"

פנינים יקרים

צדיקים זי"ע שהפרשיות החורפיות מלובשים ב'פעלצן' [מעיל פרוה], דהיינו שמרומזים בהם יסודות גדולות לכל מהלכי האדם היהודי, זרע אברהם יצחק ויעקב, הן העשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו, והן שאר הקשיים שעברו האבות הקדושים, שכל אלו הן בגדר 'מעשה אבות סימן לבנים'. והוסיף צדיק אחד ש'פרשת וישב' איז די גרעסטע פראסט [הקור הגדול ביותר]. סיפורו של יוסף הצדיק!

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור" (מא יד) בשם ה"חפץ חיים" מתאמרא: כאשר מגיע קץ הזמן המיועד, אין הקב"ה מתמהמה אפילו לרגע מיותר אחד. כיוון שהסתיים הזמן שנגזר על יוסף לשבת בבית האסורים, הריצוהו מן הבור היישר אל בית המלך. כך, אומר ה"חפץ חיים", יהיה גם כאשר תגיע עת הגאולה, היא לא תתמהמה אפילו רגע אחד מיותר המשיח יופיע בפתאומיות ויריץ את ישראל מבור הגלות אל ארץ ישראל.

וכתב הספורנו: "כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע". וכן כתב בספר 'צורר המור'. ואפשר שמכאן מקור לפתגם השגור בפי העולם: "ישועת ה' כהרף עין". והיה הרה"ח רבי חיים יצחק (שוירץ) ז"ל רגיל לומר: הפתגם "ישועת ה' כהרף עין" אינו כתוב באף מקום, אולם זוהי המציאות.

"וידבר פרעה וגו' בחלומי הנני עומד על שפת היאור" (מא יז). במדרש: 'הדא הוא דכתיב עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע'. ביאר רבי מאיר

יתעלם מהם, אזי בקל יבוא לידי מחלוקת ושנאת חנם...

"וזהו אפשר מה שרמז יוסף לאחיו באומרו לאשר על ביתו 'טול גיד הנשה בפניהם', דרצה להוכיחם בזה על מה ששנאו אותו ומכרוהו מצרימה, והעלימו עין ושכחו כל הטובות שעשה להם יעקב אביהם, ואיך לא נרתעו מלצערו כל כך במכירת בנו... ולכך ציוה ליטול גיד הנשה בפניהם, לרמז להם שלא תשרה השכחה ביניהם, אלא ישימו על לבם ויזכרו כל הטובות, ואז ישרור ביניהם אהבה ואחוה..."

"וזה הרמז בדברי השלטי הגיבורים דבתיבות 'וטבוח טבח והכן' יש בהם אותיות חנוכה, דהנה כשעמדה מלכות יון הרשעה על עם ישראל, הרי היתה כל עיקר מטרתם ושאיתם להשכיחם תורתך, היינו שתשלוט בהם השכחה למען ישכחו וינטשו את דרך התורה והמסורה להם מאבותיהם בה הלכו עד היום ההוא, ויתחילו להתנהג ככל הגויים, וכמוהם יעבדו לעצבי הכסף והזהב. ובאמת היו מבני ישראל אשר נשתרבו במוחם דעות נפסדות, ויצאו לתרבות רעה, ושכחו את עמם ובית אביהם, עד אשר יצאו החשמונאים למלחמה נגד היוונים והמתיוונים, ועמד להם הקב"ה בעת צרתם, ומסרם בידיהם, ונצחו במלחמה, ומיד החלו לתקן הפרצות ולהחזיר עטרה ליושנה - בכדי להזכיר ולהחזיר את הנשכחות. וזה היה נס דחנוכה, שהצליחו החשמונאים להחזיר התורה והעבודה אשר נשתכחה כמעט מעם ישראל בימי המלחמה, וכמו שכתב הרמב"ן בפרשת ויחי (מס, י) דאלמלא החשמונאים נשתכחו התורה והמצוות מישראל. וזהו השייכות בין 'וטבוח טבח והכן' לחנוכה, דשניהם היה ענינם אחד, כי מה שציוה יוסף הצדיק לטבוח טבח וליטול גיד הנשה היה למען יזכרו את הנשכחות, וכפי שנתבאר, וזה עצמו היה גם כן הנס דחנוכה - שהזכירו החשמונאים את הנשכחות, והחזירו עטרת תפארת ישראל ליושנה כאשר היתה בימי קדם..."

באותה סעודה שצוה יוסף להכין לכבוד חנוכה נרמז גם פורים. וכתב ה"שפת אמת" (פרשת תרל"ט ד"ה וכתוב וישכרו) וזה לשון קדשו: "ואמינא לפי רמז המפרשים טבח והכן הוא חנוכה, אף אנו

נאמר וישכרו הוא מרומז על פורים, כי חנוכה ופורים הם נסים האחרונים, סמוכים לסוף תיקון הכולל שיהיה נגמר במהרה בימינו בעת ביאת הגואל".

והביא במשנה שכיר, (הגה"צ רבי ישכר שלמה טייכטאל זצ"ל הי"ד). עה"כ "וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו וגו' ויאמר אלקים יחנך בני" (מג כט). וברש"י בשאר שבטים שמענו חנינה, אשר חנן אלקים את עבדך, ובנימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יוסף בחנינה. 'מקשים העולם' מדוע נקרא 'חנוכה', והלא טעם הדבר משום דנחו ביום כ"ה, א"כ היו צריך לכנות חג זה בשם 'נחו-כה'. וי"ל, דידוע דהשבטים נתברכו בחנוכה, וכפרש"י "בשאר שבטים שמענו חנינה, 'אשר חנן אלקים את עבדך', ובנימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יוסף בחנינה", נמצא דבפרשת מקץ נשלמה ברכת החנינה של שבטי י"ה. ועל כן תמיד חנוכה חל בפרשת מקץ, לרמז דברכת חנינה של השבטים עמדה להם למצוא חן בעיני הקב"ה לעשות להם הנס. ועל כן נקראת 'חנוכה' מלשון 'יחנך' שאמר יוסף.

"וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף" (מג, יח), בספר 'אמרות טהורות' (מכ"ק האדמו"ר מראחמסטריווקא שליט"א [זצ"ל] מארה"ב) מובא בשם הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע דלימוד טור בית יוסף מסוגל ליראת שמים, ואמר רמז לזה מן הפסוק וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף (מג, יח), שמתעורר באדם מידת היראה ע"י לימודו בבית יוסף. והיה נהוג בבעלזא שהיושבים היו לומדים טור בית יוסף לפני התפילה. וכעין זה מובא בשם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, שאמר שכל היראת שמים שלו לקח מלימוד טור בית יוסף. וחשבתי דהנה הבית יוסף עצמו בהל' שבת סימן ש"ח, אחר שחשב כל הדרגות של מקוצה באריכות לכל פרטיה, סיים בזה הלשון, ואחר שהציתי לפניך כל זה אבוא לבאר דברי רבינו [הטור], ואז תבין יראת ה' ודעת קדושים תמצא, עכ"ל. וי"ל שזהו רמז להנ"ל דעל ידי הלימוד בבית יוסף תבין יראת ה', כי דבריו מסוגלים ליראת שמים.

[במאמר המוסגר, הנה להבית יוסף והצמח צדק היומא דהילולא באותו יום, ב"ג ניסן. ודבר פלא, שלפני הסתלקותו של הצמח צדק

דיבר מגדולת מרן הבית יוסף זיע"א, שפלא הדבר איך היה לו זמן לכתוב כל כך הרבה ספרים, ספר הבית יוסף, ושולחן ערוך, כסף משנה על הרמב"ם, וכמה ספרי שו"ת, ועוד הרבה ספרים כמבואר בשם הגדולים, וגם למד חכמת הקבלה עם המלאך המגיד שלו כנראה בספרו מגיד מישירים על התורה, וגם הרביץ תורה בכמה ישיבות, והיה נשיא ורב הכולל בארצנו הקדושה ת"ו. וסיים בדיבורו הקדוש 'אבל באמת אני רואה שאם רוצים, יש זמן על הכל'. והנה גם על הצמח צדק בעצמו ישנה הפליאה הזאת, איך היה לו זמן לכתוב כל כך הרבה בנגלה ובנסתר (וכהיום אין לנו רוב ספרים שכתב, ולדאבוננו רוב ספריו נשרפו), וגם היה רועה ומנהיג לאלפים ורבבות מישראל, וגם עבודתו בתפילה ואמירת דא"ח ברבים וקבלת פדיונות לקחה הרבה זמן, ואיך היה לו כ"כ זמן לכתוב כל החידושים שלו. ובאמת דהצמח צדק כבר אמר על חתנו האדמו"ר האמצעי דהכח שלו לכתוב כ"כ מהר הוא במחשבתו (דהמחשבה שלו היה כ"כ בחוזק עד שקישר המוחין לכלי המעשה), ועפ"ז מובן איך היו יכולים לכתוב כל כך מהר, דהרי לא שמו לב כלל על הכתיבה אלא הם התעמקו במחשבתם והידיים כבר כתבו מעצמם. ומסתבר דכן היה גם אצל הצמח צדק בעצמו והב", ולכן היו יכולים לכתוב כל כך הרבה ספרים. והנה על יום י"ג ניסן כתוב במגילת אסתר (ג יב) "ויקראו סופרי המלך בחדש הראשון בשלשה עשר יום בו". ואפשר לומר דנרמז בזה הסתלקות הבית יוסף והצמח צדק, דשניהם היו בבחי' 'סופרי המלך' מלך מלכי המלכים הקב"ה. וכידוע דהצמח צדק דיבר והפליא הרבה מהכתיבה הנפלאה של הבית יוסף, היאך מעתיק הלשון של כל ראשון אף שאינו מחדש שם מאומה, כי כשהאדם מחדש יש תענוג שכלי בהחידוש ועל ידי התענוג אינו מרגיש כובד המלאכה והעבודה, אבל כשהאדם רק מעתיק לשונות מספרים הוא מלאכה כבידה מאד בלי תענוג השכל, וזה נובע רק מרצון פנימי להעביר דבר ה' בעולם. וזהו שנקראים 'סופרי המלך', כי כתיבתם הוא בשביל המלך ולא בשביל עונג

על פי מה שאמרו במדרש (הנ"ל), שכאשר מצאו עבדי יוסף את הגביע באמתחת בנימין, צעקו עליו השבטים בדברי גנאי 'גנבא בר גנבתא', ובתנחומא (הנ"ל) איתא עוד והיו עומדין ומחבטין לבנימין על כתפיו ואומרי לו: גנבא ברא דגנבתא ביישתנו בן אמך את כך ביישה אמך את אבינו' ובשביל אותן המכות שהכוהו בכתפיו זכה שתשרה שכינה בין כתפיו. פירוש שבית קדשי הקדשים יהיה בחלקו. והנה מסתברא שיהודה לא הכה אותו, שהרי הוא ערב את הנער להחזירו אל אביו בשלימות, ולכן לא היה יכול להכותו כי אז היה עלול להחזירו פצוע וחבול, ונמצא שלא קיים הבטחתו, דמה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא, ומאחר שלא לקה בנימין גם על ידי יהודה, לפיכך היתה רצועה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסה בחלקו של בנימין, ועליה היה בנימין הצדיק מצטער כל היום **"מדוע לא זכיתי שגם יהודה יפליא בי מכותיו, כי אז הייתי זוכה שגם מקום המזבח יהא בחלקי!!"** והדברים נשגבים כי אין האדם יודע לכמה מעלות טובות יזכה על ידי היסורים, ועל ידי שיזכור ענינים אלו יהא קל בעיניו לקבל את היסורים באהבה.

"האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד" (מד יז). אי' בשם הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, כשרוצים לערות מקערה לקערה, צריך המקבל להתנמך ולהיות למטה מן המשפיע. זהו סוד רב ותלמיד, שצריך התלמיד להכניע עצמו מפני הרב, וזהו שכתוב **'אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד'**, כלומר מי שיש לו מדת ענוה הוא יהיה עבד לד' יתברך.

דבר נאה כתב בבני יששכר, בפ' מקץ הביא במסורה מנין התיבות (ולא רק הפסוקים) והם אלפיים כ"ה. רמז לחנוכה, בכ"ה כסלו שמדליקים ח' ימים להדליק נר, ונר גימ' 250, וא"כ 8 פעמים נר, גימ' אלפיים.

רבי שמות ספרי קודש מתוך פרשת מקץ, בזכות נרות חנוכה רמז מופלא הביא הרב רייזמן שליט"א בשיעורו (ג' טבת תשפ"ג). הנה נודע שימי חנוכה מאירים אור התורה בעולם, ואפילו פרשת מקץ שהיא בימי החנוכה נתרבו בה

ההנהגות והגדרים שלו בשביל לשמוח יחד עמו. למשל אם הוא נוהג להתפלל מאוחר יתפלל בבוקר, ואם הוא מוגדר שלא לאכול מאכל זה או שלא לשתות משקה זו וכדומה, יעזוב גדרו לאכול ולשתות ולשמוח עם החסיד יחד. וזהו כשהיו מסובין השבטים הקדושים עם יוסף בסעודת שבת כדאיתא במדרש (ב"ר צ"ב, ד) שאותו יום שבת היה. והגם שלא ידעו שהוא יוסף אחיהם, מ"מ הכירו בו שהוא ירא שמים וצדיק, כי הרגישו התלהבות ודבוקות, כמו שנאמר (להלן מ"ג, מ"ד) **'וישא משאות מאת פניו אליהם, פי' משאות' מלשון 'משיאין משאות' (ר"ה כ"ב):** היינו שלקחו מאת פני יוסף התלהבות ודבוקות, על כן אף שהיה להם סייג וגדר שלא לשתות יין, עזבו מנהגם וגדרם 'וישתו וישכרו עמו', עכדה"ק.

גדולה 'מסיבת רעים' לפעול על ידה ישועות גדולות

הנה בפרשה זו מבואר שנס הצלת יוסף מבית האסורין נתגלגל על ידי שר המשקים ושר האופים שנאסרו בבית האסורים וכו'. וי"ל בדרך צחות בטעם הדבר שסייב הקב"ה את נס הצלתו ע"י שר המשקים ושר האופים דייקא ולא ע"י שרים אחרים. דהוא לרמז מה שנהוג אצל חסידים מדור לדור להסב בצוותא על י"ש ומיני מזונות, ומרגלא בפומיה **דצדיקים** שאפשר להמשיך **ישועות ורחמים על ידי מסיבת מרעים אלו**, ולזה בא הנס כאן ע"י שר המשקים ושר האופים דייקא, לרמז שבכח המשקה והמזונות [שנרמז בשר המשקים ושר האופים] אפשר להמשיך **ישועה לכלל ישראל**. (נחלת אב, הרה"ח רבי אברהם לודמיר ז"ל)

"וימצא הגביע באמתחת בנימין" (מד, יב). הביא בספר באר האמונה (עמ' רמח): מפורסם מאמר חז"ל (יומא יב) מה היה בחלקו של יהודה, הר הבית הלשכות והעזרות, ומה היה בחלקו של בנימין, אולם והיכל ובית קדשי הקדשים, ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ובה היה מזבח בנוי, ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום, שנאמר (דברים לג יב) **'חופף עליו כל היום'**, לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לגבורה. ופירשו צדיקים,

לעצמו. ואפשר לומר שעל ידי זה זכה הב"י להמגיד שאמר: אני המשנה המדברת בפיו, ולא הרגיש עצמותו אז, דע"י שמסר נפשו לגלות דבר ה' זכה להיות מרכבה לדבר ה'. וכמו כן הצמח צדק היה סופר נפלא והוא גם כן העתיק הרבה, וכל התנ"ך שלו מלא מהעתקות. והרי זה בחי' הסתלקות שני סופרי המלך ביום אחד. (גיליון מעיינות הי"ם פרשת מצורע שבה"ג תשפ"ב מהרה"צ ר' יצחק מאיר מורגנשטרן)

"ויאמר שלום לכם אל תיראו וגו' כספכם בא אלי" (מג, כג). לכאורה איך נכתב בתורה דבר שאינו, הרי הוא החזיר להם את כספם. ומתרץ שהסיבה שיוסף אסף את כל הכסף, היה בשביל ישראל כדי לקיים מה שהובטח לאברהם אבינו **"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"**. וזה מה שאמר להם **'כספכם בא אלי'**, כוונתו לומר הלא הכסף הבא אלי מכל העולם הוא כספכם (לקיים מה שהובטח **'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול'**), ואם כן מדוע תביאו לי את כספכם, ואלקי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם, כל המטמונים הכל בשבילכם. אלא שאמר להם בדרך רמז שלא יבינו כוונתו. (נועם אלימלך)

כיון שנתן משקה הוא אח

"וישתו וישכרו עמו" (מג לד). דברים נפלאים כתב בדברי ישראל (מאדויץ, מקץ), **ופרש"י** ומיום שמכרוהו לא שתו יין ואותו היום שתו. פעם אחת בש"ק פר' מקץ כשהיה אא"ז הגה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זצוק"ל מיסב בשלחן עם צדיקי הדור שהיו אז, שאל שאלה זו לפנייהם: בשלמא יוסף שהכירם שהם אחיו לכן שתה יין, אבל המה שלא ידעו שהוא אחיהם א"כ כיון שמיום שמכרוהו לא שתו יין אמאי שתו עכשיו. והשיב הרה"צ הקדוש **רבי נתן דוד** זצוק"ל משידלאווצע בשם הסבא קדישא **הרבי רבי בער** זצוק"ל מראדשיץ, שאמר בדרך בדיחותא: **"כיון שנתן משקה הוא אח"**, וד"ל. ענה ואמר הגה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זצוק"ל עומק הכוונה בזה, והוא שמוכח מכאן אף שיש לו לאדם איזה הנהגות וגדרים בחסידות, אמנם כשיזדמן יחד עם חסיד עובד ה' ניח ויעזוב

מה בסוד הדברים, אבל מסתמא יש לזה שייכות עם יו"ט חנוכה שהוא מעיין נפלא של תורה שבעל פה.

עובדות צדיקים

"הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו" (מא, לח). הרה"ק **רבי שמעון אשכנזי** זצלה"ה הנקרא ר' שמעון דייטש הי' לו התנגדות על הרבי **רבי בונם מפרשיסחא** זי"ע, עבור שהי' סוחר לדאנציג והי' לבוש במלבושי הסוחרים כמו דייטש ואח"כ נעשה מנהיג הדור, והם לא הבינו זאת ושלח לו האיק נעשה רבי. והשיב לו **הרבי רבי בונם** זי"ע, כתיב בתורה אשר פרעה אמר אל יוסף 'הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו', מה הלשון 'כזה'? אלא פרעה חשב שבעל רוח הקודש צריך לילך במלבושים פחותים ובמנעלים מלוכלכים, זה יוכל להיות בעל רוח הקודש, אבל כאן ראה שיוסף הצדיק הלך במלבושים נקיים והי' יפה תואר ומסלסל בשער, איש כזה שיהי' לו רוח הקודש לא ידע. ובאמת יוסף הצדיק עבד השי"ת בדרך נסתר וכל מעשיו ותנועותיו הי' לשם יחוד קוב"ה ושכינתו, וזה היה קשה לפרעה להאמין. עוד שלח לו הרה"ק **רבי שמעון** הנ"ל למה הוא לובש לבנים כמו אדמור"ם, ע"ז השיב לו **הרבי רבי בונם** זי"ע: "אני סגי נהור ואין אני רואה איזה מלבוש שיתנו לי. (עשר זכויות, ערך הרבי רבי בונם זי"ע אות לא)

"איש אשר רוח אלקים בו" (מא, לח). מעשה ששאל חסיד בעצת הרבי **האמרי אמת** מגור, והתעטף הרבי בשתיקה גדולה, עד שהתפלא האיש ולא ידע את נפשו מגודל המבוכה. הסביר לו **האמרי אמת**: כתוב במשה רבינו (דברים א, יז) והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתי. לא כתוב כלל שיחזירם מענה כלשהו - משמע, יש לפעמים ענין מוקשה, ואינו טעון כי אם להקריבו אל הרבי שישמעהו, די לו בזה... וב'אמרי אמת' ליקוטים (עמ' 238): לפעמים יש ענין קשה וכשמספרים אותו לרבי, אפילו אינו משיב, זה נותן דעת לאדם שידע בעצמו מה לעשות, דשמעתיו הוא

יש כמה. 'צדה לדרך', ויצו יוסף' שם יוסף' יש עשרה, 'בגדי שש' שלשה 'משנה כסף' 'יצבור יוסף' 'צרור הכסף', 'מעט דבש' כמה וכמה ספרים, וגם 'מעט צרי' כמה וכמה. 'פתח הבית' לרבי אברהם טיקטין, 'גביע הכסף' לאחר מתלמידי הגר"א, 'חמש ידות'. והרי שמות הספרים אינם דבר של מה בכך, ומה נפלא הדבר שפרשת מקץ הולידה כ"כ הרבה ספרים יותר מכל הפרשיות שבתורה. אין איתנו יודע עד

חלקי התורה יותר מכל הפרשיות. דבר פלא מצאו ב'אוצר החכמה', ב"ה יש שם יותר ממאה אלף ספרים בתוה"ק, ופרשת מקץ 'הולידה' הכי הרבה שמות ספרים. 'צפנת פענח' יש כמה וכמה, מהר"י מטרנאני בן המבי"ט, התולדות, ורבי אליהו גוטמן. 'בית יוסף', 'מרכבת המשנה', 'רביד הזהב', 'כסף משנה' 'משאת בנימין' 'אמתחת בנימין' [יש כמה בשם זה] 'זמרת הארץ'. אפילו 'טבח והכן' יש שנים באוצר החכמה. 'יד יוסף' גם

קול מבישר

לפתח הוא מקרב השמאל לימין ונשלם אותיות "משיח"...

• • • • •

'דרידל' - לסבב סיבות לקרב הגאולה

"ואת יהודה שלח לפניו וגו' להורות לפניו גשנה" (מו, כח). שבת פרשת מקץ הוא שבת חנוכה, 'גשנה' בגימטריא 'משיח', שיהודה הוא אבי מלכות בית דוד ומשיח צדקינו, ושלחו יעקב אבינו להורות, היינו לסבב סיבות לקרב הגאולה, ומזה נהגו בתפוצות לסבב הדרידל בחנוכה, שחורותם עליו האותיות ג'ש'נ'ה', ומנהג ישראל תורה היא, שהוא בא לזרז את ימות המשיח. (כסא דוד להרה"ק מזאבלטוב זי"ע, לחנוכה)

• • • • •

שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פעם בעת הדלקת הנרות אמר **רבי שמואל מסלונים** זי"ע בעל ה"דברי שמואל": העולם רגילים לומר כי הדורות מתמעטים והולכים". היהודים של פעם כבר לא קיימים, החסידים של פעם כבר לא קיימים, וגם הצדיקים של פעם כבר לא קיימים. אולם, **רבנו של עולם!** אתה הרי לא נשתנית מאז ולא תשתנה לעולם! מבקשים אנו ממך: עשה איפוא עמנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה... ונזכה לגאולה השלימה ברחמים גדולים במהרה בימינו אמן.

בשפת אמת הביא (חנוכה תרל"ח) למה קבעו המצוה אצל הפתח, הוא לרמז כי ימי חנוכה פתח והתחלה לגאולה שלימה שתהיה במהרה בימינו. והכלל כי לעולם אין השי"ת מניח את בני ישראל בלי נקודה טמונה, שלא יהיה נפילה שלימה ח"ו. לכן קודם חורבן הבית נשאר הארה מעבודת ביהמ"ק, נרות חנוכה שהם רמז למנורה כמ"ש הרמב"ן ז"ל ס' בהעלותך על שלך לעולם קיימת. לכן נקרא חנוכה כמו חנוך נער על פי דרכו, שהוא הכנה וחניון לידע איך לקיים נרות המנורה בביהמ"ק עצמו שיבנה במהרה בימינו. ועל פתח זה אמרו חז"ל פתחו לי כחודה של מתט, הוא פתח ושער קטן שיש לעולם אף בתוך כל הסתורות שבעולם, ובהתחזקות בני ישראל בזאת השער הקטן יפתח להם פתחו של היכל ואולם במהרה בימינו, והבן אלה הדברים.

עוד אי' מהרה"ק **רבי מאיר מאפטא** זי"ע א' בספרו הנודע **"אור לשמים"** (ריש הליקוטים), וזה לשונו: "טעם למה דאיתא בשולחן ערוך שנהגו העניים לסבב בחנוכה, נראה לי כי הנה הנר חנוכה צריך להיות בשמאל הפתח והמזוזה היא בימין (שבת כב, א), והנה: מ'זוזה' ימין ראשי-תיבות **"מי"**, ח'נוכה ש'מאל ראשי-תיבות **"חש"**, וביחד הם אותיות **"משיח"**, אבל הם רחוקים זה מזה, שזה בימין וזה בשמאל. אולם איתא בגמרא (ב"ב י, א): גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, אם כן על ידי זה שבא העני

כמו והשמעתיו, לשון פועל יוצא. (על פי ילקוט א"י רבים - אמונת חכמים)

ב'חידושי הרי"ם' (ע"ה"ת למשלי) מובא על הפסוק (משלי ה, ו) שמעו כי נגידים אדבר בזה הלשון: החסידים הבאים אלי רוצים שאסכים לרצונם בשאלתם, וכל כך המה מצערים אותי עד שאסכים לרצונם, אבל זה לא מן השמים. וזה פירוש הכתוב שמעו כי נגידים אדבר [נגיד מלשון המשכה, כדכתיב נהר די נור נגד ונפק (הניאל ז, י)], אם מושכים אותי לרצונם אני אדבר, דיבור בעלמא בלי שום רוח הקודש

...הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע היה אומר: כששואלים אותי אני עונה מה שמזמנים לי מן השמים לענות. אך כשלווחצים עלי ודוחקים בי - אני עונה כבעל הבית [בעל באטיש, ולא כתשובה של רבי]. מכאן למדו חסידים, כי אין לדחוק ולהתעקש ולחזור על שאלה שהתקבלה עליה תשובה מפי הצדיק, בתקווה לקבל תשובה אחרת, כי על כן התשובה הראשונה היא זאת שבאה לצדיק מן השמים. התשובה האחרת היא כבר בדרגת 'בעל באתישי'. (בקדושתו של אהרן)

"נכאת ולוט בטנים ושקדים" (מג יא). ענינים נשגבים בסוד גלות וגאולה וכוונות בקריאת הפרשה ר' שמעון'לה [המשגיח ביח"ל הגה"ק רבי אברהם שמעון מז'עליחוב הי"ד] היה דרכו בקודש להיות הבעל קורא בתורה, וקריאת התורה שלו היתה בקול רעש גדול כשעיניו זלגו דמעות, והיה שלהבת אש. כשהיה קורא בתורה במקומות מסוימים היה קורא בהתלהבות וצעקות, ובהרבה פסוקים שנתלהב מאוד לא הבינו את פשר ההתלהבות והתרגשות המיוחדת, אולם כולם ידעו ובטחו בבירור שחבויים בהם סודות וענינים נשגבים עפ"י קבלת וסודות התורה, לדוגמא: בפסוק "הידעתם את לבן בן נחור..." ואותו דבר היה בפסוק בפר' מקץ כששלח יעקב המנחה ליוסף בהפסוק "נכאת ולוט בטנים ושקדים" כשהוא כבר הגיע למלה 'ושקדים' היה במצב של התפשטות הגשמיות והיו צריכים להביא לו כסא שלא יפול ארצה (מתלמידו הרה"ג מוה"ר ישראל אברהם שטיין זצ"ל אב"ד פאלטיטשאן). (איש

על העדה ע' ס"ד). נהרי אש זליחוב, רשימות התלמידים עמ' שז'

"הם יצאו את העיר לא הרחיקו" (מד ד). בספר **"ראש גולת אריאל"** (ח"א עמ' שעו בהערה) מסופר כך: **"ברשות רבינו (מרן האמרי אמת מגור) זצ"ל נמצא גם פירוש והגהות למכילתא בכתב יד קדשו של רבינו חיים ויטאל זי"ע** עצמו. מוצא כתב היד הוא מבגדד, והגיע לרשותו של רבינו זצ"ל על ידי גלגולים שונים, והשתדל מאוד למצוא נדבן שידיפס את הספר על חשבוננו, אך לא עלתה בידו.

"בהיותו בארץ ישראל בשנת תרצ"ו, העביר את כתב היד לידי 'מוציא לאור' מפורסם, כדי שהלה יחפש אחרי אפשרות כלשהי להדפיסו. אך הענין התעכב בגלל מאורעות הדמים בארץ, ולבסוף בראות הלה שאינו

מצליח להוציא את הדבר לפועל, החזיר ושלח את כתב היד לרבינו זצ"ל על ידי האדמו"ר מקארלין רבי אברהם אלימלך הי"ד ששב לפולין ממש בימים האחרונים ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה, ולא הספיק הרבי מקארלין להעביר אותו לגור כי נטרפה השעה.

"אחר כך כשעלה רבינו זצ"ל לארץ ישראל שאל את המו"ל אם עיין לכל הפחות בחיבור ההוא, ואם זוכר מה מתוכנו? אך האיש לא זכר מאומה. אמר לו הרבי, שבהקדמה לספר כתב רבינו חיים ויטאל זי"ע כי לאחר שהשלים כתיבת חיבור זה - נתנמנם, ונתגלה לו בחלום פירוש לפסוק בשלהי פרשת מקץ **"הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדוף אחרי האנשים והשגתם"**, דלכאורה מה נחפז יוסף כל כך?

פינת יקרת

כשהאדם מקבל מוודה להשי"ת מאהבה
מקבל יותר טובות

בספרים הקדושים מבואר שסוד ויסוד החנוכה פסולה [שבת כב.], כתבנו הרמז בזה דהנה תרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן בהם נשלם מנין כת"ר, והנה זאת המצוה דרבנן היא האחרונה, ובה נשלם מנין 'כתר' שהוא בגימטריא 'עשרים', על כן הניחה למעלה מעשרים פסולה, וגם תרי"ג אותיות הם בעשרת הדברות, עד "אשר לרעך", ותיבות "אשר לרעך" הם ז' אותיות, בהם נרמז ז' מצות דרבנן, והנה מצוה האחרונה היא אות כ', על כן הניחה למעלה מן כ' פסולה, והנה עד היום היו כבר בעולם כל המצוות עד אות כ"ף של 'לרעך', ואות כ' עדיין לא נתגלה, והנה כשבאו ימי השילום להשלים מצוה נגד אות כ"ף, מצאו פ"ך, להורות שבא זמן המצוה להשלים כת"ר, והוא נגד אות כ"ף, אתון דדין כאתון דדין, פ'ך כ"ף.

ולמה הבהיל לרדוף אחריהם מהרה?
אלא שביקש להקדים ולתפוס אותם לפני
שיאמרו תפילת הדרך, אשר על פי הדין
אינה נאמרת עד שמרחיק בדרכו פרסה, כי
ידע יוסף שאם יספיקו לומר תפילת הדרך
- שוב לא יוכל להם. עכדה"ק.

[הדברים הללו מופיעים גם בספר "פרדס
יוסף" פרשת מקץ (מד, ד), בתוספת נאה

לרדוף אחריהם בעוד לא הרחיקו, ועוד
לא התפללו תפילת הדרך. ומרן שליט"א
הוסיף על דבריו: משום הכי ציוה יוסף
למלא את אמתחות האנשים "כאשר יוכלון
שאת" (שם מד, א), כדי שלא יסעו מהר - ועל
ידי כן יהיה בנקל לרדוף אחריהם. ודברי פי
חכם חן"].

עניני חנוכה וזאת חנוכה

אותה קרבה). (ספר החדש 'כי אתה עמדי' לחנוכה, עמ'
שיג)

על סגולת אלו הימים כותב גם הרה"ק
רבי לייבל אייגר זי"ע מלובלין בספרו **"אמרי
אמת"** (פרשת מקץ תרמ"ה): "מצות נר חנוכה
היא להאיר עד סוף כל הדורות, כמאמר
(יומא כט, א): חנוכה סוף כל הנסים, וכלשון
הגמרא (שבת כא, ב): בכ"ה בכסלו יומי
דחנוכה תמניא אינון **דלא למספד ודלא
להתענות בהון**, היינו שבכח קדושת ימי
החנוכה יכולים לבטל כל מיני הספד ועינוי
מנפשות בני ישראל, וצווחין אף עקתין
יהיו בטלין ושביתין". עכלה"ק.

י"ג השתחוואות מכוון ל"ג מידות של רחמים

כתב ב"קב הישר" (פרק צו): הנה בברכה
ראשונה של נר חנוכה יש **י"ג תיבות** (=בא"י
אמ"ה אקב"ו להדליק נר חנוכה), וצריך לכוון שהן
מעוררים י"ג מידות רחמים, וכן יש **י"ג
תיבות** בברכה שניה, שהן מעוררים י"ג
מידות רחמים, ושתייהן יחד הן כ"ו תיבות,
כנגד שם הוי"ה.

ומוסיף שם בהאי לישנא: "ויכוון היטב
בברכות של הדלקת הנרות לאומרם מתוך
שמחה, באשר המצוה היא חביבה בשעתה
לזמן פעם אחת בשנה. ולכבוד המלאכים
קדישין הבאים להבית בשביל מצוה זו,
ידליק הנרות כשהוא לבוש בבגד עליון כמו
שהולך לבית הכנסת".

והנה **ברש"י** פרשת וזאת הברכה (דברים לג,
יא), על הפסוק "מחץ מתנים קמיו", כתב
בהאי לישנא: "ראה (=משה רבינו ע"ה) שעתידין

מסופר על אחד **מצדיקי ליובאוויטש זי"ע**
שאמר מאמר, ולאחר שסיים דברי קדשו,
התווכחו ביניהם שני חסידים בכוונת
הדיבורים והעלו את ספיקם לפני הרבי,
והרבי הצדיק את הפשט של אחד מהם.
נענה לעומתו החסיד השני ואמר, אין
מזה ראייה כלל, שהרי בשעה שהרבי אומר
המאמר הרי הוא מופשט לגמרי והשכינה
מדברת מתוך גרונו, וכיון שכן כעת מותר
לכל אחד לומר פשט, ואף מה שלא כיוון
הרבי.

וכמו כן במצות נר חנוכה כותב ה'דברי
חיים' שאין סוף כוונות מונחות בתוך מצוה
רבה זו, וכל מה שנמצא בספרים הקדושים
אשר חכמים יגידו בסודם של הנרות הללו
הקדושים הכל אמת ויציב, ומים שאין להם
סוף טמון וגנוז בהם.

שמעתי מאחי רי"מ שיחי' ששמע בעצמו
מר' **הערש גרינשטיין ז"ל** שעמד בשורה
בגור, ושמע בשמוע'ס **שהאמרי אמת** אמר
'חנוכה קען יעדער יוד מתקרב זיין צום
אייבערשטען' (בחנוכה יכול כל יהודי להתקרב
להשי"ת), והוסיף וספר, כל הלילה לא יכלתי
לישון לאור הדברים ששמעתי, שהכניס בי
הרבה התלהבות. ולמחרת נכנסתי לכ"ק
אדמו"ר **האמרי אמת זי"ע** ואמרתי איך האב
גיהערט נעכטען אין שמועס אז חנוכה קען
יעדער יוד מתקרב זיין, ווי אזוי? (שמעתי
אתמול בשמוע'ס שבחנוכה יכול כל יהודי להתקרב,
באיזה אופן), **והאמרי אמת** האט גימאכט
אגעשריי (האמרי אמת נתן צעקה) ואמר, ווי
אזוי? קרוב ה' לכל קוראיו... (ע"י שקוראים
אליו, ומשתוקקים ורוצים, אזי זוכים להתקרב ולהריגש

חשמונאי ובניו להלחם עם עובדי כוכבים,
והתפלל עליהם, לפי שהיו מועטין - **י"ב
בני חשמונאי ואלעזר** כנגד כמה רבבות,
לכן נאמר ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה".
ומבואר מדברי רש"י שכל מלחמת בני
חשמונאי נעשתה על ידי י"ג אנשים ותו לא.
ומה ענין מספר **י"ג** בדווקא? כתב על כך
מרן השפת אמת זי"ע ב"ליקוטים" לחנוכה
(ד"ה ונר חנוכה): "כי הנס דחנוכה שגברו ליון
שלא כדרך הטבע כלל, י"ג אנשים נגד
רבבות - כמו שכתב **רש"י** בפסוק מחץ
מתנים קמיו כו'. זה היה בבחינת קנאה על
י"ג פרצות. כך הבנתי קצת גם כן מלשון
אא"ז מו"ר (=החידושי הרי"מ) **זלה"ה**, שאני זוכר
שכן היה משמעות לשונו קצת". עכלה"ק.

ואי' עוד מה **"בני יששכר"** (מאמרי חנוכה מאמר
ד' אות כט): הנה אמרו בגמרא שתיקנו **י"ג
השתחוואות** בבית המקדש נגד **י"ג פרצות**
שפרצו מלכי יון בבית המקדש וכשגברו
החשמונאים גדרום, וכתבנו במקום אחר
דהרשעים היוונים פרצו בכוונה **י"ג פרצות**,
שלא הניחו לישראל לעורר **הי"ג מידות של
רחמים**. והנה החשמונאים החזירו עטרה
ליושנה [ואין כאן מקומו להאריך], ולזה
הנה **"מתתיהו בן יוחנן" - י"ג אותיות**, לכוונה
הנזכרת. עכלה"ק.

וע"כ בחנוכה ענין מיוחד לברך מעין שלש
להזכיר הנוסח **"ועל מזבחך ועל היכלך"** וכבר
ביאר הג' **ר' שלמה זלמן אויערבאך ז"ל** (נדפס
בספר "הליכות שלמה" מאת), בטעם מנהג אכילת
"סופגניות" (=פאנטשעקס) בימי החנוכה, טעם
לאכילת הסופגניות, וכמדומה שבעל פה
אמר כן בשם גדול אחד, כי בחנוכה בית

חשמונאי טיהרו את כל המקדש, ואילו את אבני המזבח ששקצום היונים לא ידעו לטהרם וגנוזם (עי' ע"ז נב, ב), והצטערו על כך, ולכן נהגו בחנוכה לאכול מאכלים שמברכים עליהם ברכה "מעין שלש" שבה מזכירין ביחוד את המזבח: **"ועל מזבחך"** ועל היכלך, מה שאין כן בברכת המזון שאין מוזכר בה המזבח ביחוד..."

נר מצוה ותורה אור - פילפולי דאורייתא

רב פסק פתילות ושמונים שאסורים בשבת מותרים בחנוכה בין בחול בין בשבת. בחול, כי כתבה אין זקוק לה, ולא חיישינן שמא יפשע, ובשבת כי אסור להשתמש לאורה, ולא יטה. ואי' בגמרא שאמרו לפני אביי בשם ר' ירמיה דהלכה כן, ולא קיבל. וכשאמרו בשם ר' יוחנן קיבל, ואמר, אי זכאי, הייתי מקבלה מתחילה, ונפק"מ לגירסא דינקותא. והקשו המפרשים הרי יש נפק"מ הרבה יותר, כי מתחילה חשב שמותר להשתמש לאורה, ואולי עבר איסור ח"ו.

באבני נזר (או"ח תק"כ סק"י), מתרץ ע"ד פלפול: כי את חלק החידוש דאסור להשתמש לאורה, זאת קיבל גם מתחילה, ורק את החידוש של כתבה אין זקוק לה, זאת לא קיבל. והטעם, כי באמת הסיבה שאין זקוק לה הוא מפני שלהלכה הדלקה עושה מצוה, וההדלקה היתה כהוגן. אכן ידוע דנחלקו ר"י וריש לקיש באש, דלר"ל אשו משום ממונו, וברגע שהדליק הוי כמו שורו, ואפילו מסרו לחש"ו - חייב, א"כ מסתיימת פעולתו בשעת ההדלקה. אבל לר"י אשו משום חציו, וכשמסר לחש"ו - פטור, כי כעת לא הוא עשה המעשה, א"כ בשעת ההדלקה עוד לא נגמר. לזאת חשב אביי, דאנן דקיי"ל אשו משום חציו, נסבור גם דכתבה זקוק לה, אכן כשמע שר' יוחנן עצמו סובר אין זקוק - למרות דהוא סבר אשו משום חציו - אז קיבלה. ומיושב שפיר.

החת"ם סופר (שבת כא:) מתרץ כי זה ודאי שאב"י לא הרצה מעות כנגד נ"ח, שלא לקח מצוה עבור תשמיש חול, ולכל היותר למד לאורם. אכן יש פגם בלימוד כזה, כי אינו כהוגן, ובכל זאת יש אפשרות לתקן זאת

ע"י תשובה, ואז ירום קרן הלימוד בחזרה, כי עשה תשובה. אך בכל זאת פגם אחד עוד נשאר, כי עכשיו כבר אין זה הלימוד של גירסא דינקותא שהיה אז.

וע"ד דרש מתרץ, דודאי מצינו כמה פעמים בש"ס דבזקנותו הדר ב' ומסתמא תיקן בתשובה הראוי לשגגת תלמיד, ובכל זאת לא מצינו בהדי' בש"ס שום פעם שה' מצטער לאמר אי הוה זכאי וכו', אך כל עבירה צריך תיקון באותו מעשה ממש, ואמנם העובר עבירה בעסק התורה בילדותו קשה לתקן בזקנותו, דאינמי יחזור ויעסוק בתורה בקדושה וטהרה לתקן אותו המעוות, מ"מ אינו דומה, כי הוא פגם בגירסא דינקותא, ובא לתקנו עתה בגירסא דזיקני בעת זקנותו, ואינו דומה כי גירסא דינקותא כלילא דלא הדרא. והנה אביי כד הוה ס"ל מותר להשתמש לאורה, מ"מ הרי ידע דאסור לרצות מעות נגד נ"ח. ולא הי' טעותו להתיר אלא תשמיש קדושה, והנה פגם במה שלמד תורה בילדותו נגד נ"ח, ועתה בזקנותו כשחזר בו לא הי' יכול לתקן אשר עיוותו כנ"ל, והיינו דמשני הש"ס נפקא מינ' לגירסא דינקותא.

פעם אמר מרן האמרי אמת מגור זי"ע: לכאורה יש לדקדק בלשון הגמרא "בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן", דלכאורה הוי ליה למימר: "אלא פך שמן אחד", ומלשון פך אחד "של" שמן - קצת משמע שהיה הפך ריק, אלא שהיה "של" שמן.

ואמר: **אין הכי נמי!** צריך לומר שהפך היה **ריק לגמרי**, ואפילו מעט שמן ליום הראשון גם לא היה בו, ונעשה בו נס ונתמלא בשמן. ובזה מתורצת קושיית ה"בית יוסף" הנודעת מה היה הנס ביום הראשון, כי אכן גם ביום הראשון נעשה נס ונתמלא הפך, ומתחילתו היה "ריק" לגמרי...

על תירוצו זה של **מרן האמרי אמת זי"ע** נדפס מכתב מפליא מאת **הרב רבי שלמה גולדשטוף ז"ל** חתנו של **הרב מטשעבין**

זצ"ל, אשר כתב בשעתו אל **מרן הלב שמחה מגור זי"ע** בהאי לישנא: "בדרכי עם הורי ז"ל מפולין לארץ הקודש אחרי השואה, שהייתי בחנוכה בפאריס, ואמרתי **להרה"ח רבי שלמה קליינמן שליט"א** [זצ"ל], הדר כעת בלונדון (=עובד ה' מופלג ובעל מדריגות אשר פיאר את העיר 'לונדון' עד ליום פטירתו ב"ב תשרי תשמ"ט), שעל קושיית ה'בית יוסף' למה עושים שמונה ימי חנוכה - הלא בלילה הראשון היה שמן בפך, שמעתי בהיותי בגור **מכ"ק אדמו"ר** (=האמרי אמת) **זי"ע** תירץ נפלא, כי לשון הגמרא הוא: ולא מצאו אלא פך אחד "של" שמן, זאת אומרת **שהפך היה ריק**, ואם כן היה גם בלילה הראשון הנס. "על זה שאל אותי **רבי שלמה שיחי'**: אם מה הרבותא של המשך לשון הגמרא **"ולא היה בו אלא להדליק יום אחד"** (-הלא בין כך היה ריק לגמרי)? עניתי לו שזו הערה נכונה, אבל מובטחני שדברי קדשו של **אדמו"ר זי"ע** הם תורת אמת, רק לעת עתה אין באפשרותי להסבירם.

"באותו היום שמעתי **בחלומי**, והכרתי את **קולו של כ"ק אדמו"ר זי"ע**, שלמד את דברי הגמרא ופירש לעצמו: **"פך אחד של שמן"** - שהיה ריק, אבל אם היה הפך גדול שמחזיק כדי להדליק שמונה ימים - היה נס חד פעמי, אבל עתה שהיה הפך מחזיק רק כדי להדליק יום אחד - נעשה בכל יום נס חדש. תיכף הודעתי **לרבי שלמה שיחי'** על המחזה הנפלא, והיה משתומם.

"כשחזרתי לכאן סיפרתי זאת **לכ"ק אדמו"ר** (=הבית ישראל) **זי"ע**, והיה נהנה מאוד על הפשט הזה, וחזר פעמיים עליו, ואמר לי **"דאס איז גוט גילערענט"**. אחר כך אמר לי: היה לך זכיה כזו לשמוע תורה מאבי **זי"ע** אחרי פטירתו...

"בכל שנה אני מזכיר בחנוכה הפשט הזה, בציפיה שאזכה שאביו **אדמו"ר זי"ע** יתפלל עבורי, כמובא בספר חסידים שמה ש'שפתותיו דובבות בקבר' היינו שהוא שמתפלל עבור זה שאומר שמועה מפיו. אמן כן יהי רצון. **והדברים נפלאים!**

כח החכמים - כח התשובה

אמר החידושי הרי"מ זי"ע טעם שהדלקת נר חנוכה למטה מעשרה, דהנה **הרמב"ם**

כתב בהלכות תשובה שהתשובה הוא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד ע"ש, והוא דבר חמור מאוד, וחסו חז"ל מאוד על נשמת ישראל לבל ידח ממנו נידח, לכן תקנו מצות נר חנוכה למטה מעשרה שגם הגרועים והשפלים המושלכים ארצה יזרח בהן אור שיוכלו לשוב לפני השי"ת בתשובה שלימה. ואמר הגם שכתב הרמב"ם ז"ל שצריך עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לכסלו, מ"מ נראה דהיינו דוקא מדאורייתא, אבל מדרבנן אף שאפשר שעדיין ישיב לכסלו מ"מ מועיל התשובה, כמו בשינוי לענין קנין, דחזינן דמדאורייתא אינו קונה אלא שינוי דלא הדר, ושינוי דהדר לא חשיב שינוי, ומדרבנן אף שינוי דהדר חשיב שינוי, מועיל וה"ה לענין תשובה. (שיח שרפי קודש ח"ב, חנוכה, אות ו)

ויש שרק מדליקים אור חנוכה והם מתעוררים

הרה"ק רבי לייבלע אייגר זצ"ל אמר, אדם שישן עמוק, צריכים לקרוא בשמו, אבל אם אינו ישן חזק, די שמדליקים את האור ויתעורר. יש שמעורר אותם בקול שופר, **ויש שרק מדליקים אור חנוכה והם מתעוררים**. אלו הם ב' סוגים שהקב"ה מעיר אותנו דרכם.

מי שעוסק בהדלקת נר הנשמה של יהודי שני - הוא עצמו מתעלה

אמר **הרבי מליובוביץ'** זצ"ל: מנהג ישראל להעמיד (בחנוכה) את השמש למעלה מכל הנרות, מכאן הוראה כי מי שעוסק בהדלקת נר הנשמה של יהודי שני - הוא עצמו מתעלה.

"הדלקה עושה מצוה"

מִרְן **האמרי אמת מגור** זי"ע אמר (מאמרי חנוכה תרצ"א ליל ב'): איתא "כתבתה אין זקוק לה", והלא קבעו זמן למצוה, ולמה לא יוכלו לתקן ולהדליק עוד פעם? אולם הכוונה שבמה שאדם עושה מלמטה, אף על פי שאינו כראוי, גומרים המצוה מלמעלה, כדכתיב (תהלים נז, ג) לאל גומר עלי, ובשמים לא נכבית הנקודה של יהודי, ולכן אין זקוק לה לתקנה...וזהו שאיתא "הדלקה עושה

מצוה", היינו שעושה בהדלקתו רושם בשמים ועל ידי זה גומרים שם המצוה כראוי. שפתיים ישק!

נרו מאיר בכל העולמות

מסופר כי פעם נקלע **רבי אשר מסטאלין זי"ע** אל **הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע** בשעה שהדליק נרות חנוכה, ודרכו בקודש היתה לברך בפשטות ובקול דממה, וכאשר הביט בו היטב לחש **מסטאלין זי"ע** לעצמו ואמר: "הנה יהודי נמוך, עם נר פשוט, וברכה שקטה, ועם כל זה נרו מאיר בכל העולמות... ואילו אני איש גבוה, ובידי נר גדול, והנני מברך הברכות בקול רעש גדול, ומי יודע..."

ובספר **מאיר עיני חכמים** על עת ההדלקה: יאמין האדם באמונה שלימה שוודאי בעת עומדו להדלקת נר חנוכה, שעומדים כל הניצוצין הק' שלו, ומאבות אבותינו אדם הראשון אשר כולם מסבבים על כל ואחד מישראל, שמא ע"י התעוררותו בהדלקת נר חנוכה, יזכה להרים אותם ולהעלותם לשורשם.

שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פעם בעת הדלקת הנרות אמר **רבי שמואל מסלונים זי"ע** בעל ה"דברי שמואל": העולם רגילים לומר כי הדורות מתמעטים והולכים". היהודים של פעם כבר לא קיימים, החסידים של פעם כבר לא קיימים, וגם הצדיקים של פעם כבר לא קיימים. אולם, **רבנו של עולם!** אתה הרי לא נשתנית מאז ולא תשתנה לעולם! מבקשים אנו ממך: עשה איפוא עמנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה...

הני נשי במה זכייך

כתב בעל ה"בני יששכר" (מאמרי כסלו מאמר ג' אות כג): **"אשה חייבת בנר חנוכה שאף היא היתה באותו הנס"**, הנה הנס היה החזרת **כתר תורה** ליושנה, על כן נתקן ה'נר מצוה' הלזה רמז ל'אור תורה'. והנה נשים

פטורות מתלמוד תורה, אבל הני נשי במה זכייך? בגידול בניהם לתלמוד תורה ונטרין לגבריהו עד דאתי מבי רב (ברכות יז, א), על כן יש להם **זכות בתלמוד תורה**, אם כן הנס גם להם **מישך שייך**, והיו גם כן באותו הנס"

חודש טבת מזלו 'גדי' רמז על קפיצה בעבודת ה'

כתב **בשם משואל** (מקץ חנוכה ב' דר"ח טבת) הנה החודש הזה מזלו 'גדי' וטבעו הקפיצה. וכן היתה מלחמת החשמונאים עם היוונים ענין קפיצה למעלה מהטבע וממדרגתם, קומץ אנשים נגד עם רב כחול אשר על שפת הים מזוינים בכל תכסיסי מלחמה. וזה ניתן בראשית הבריאה כח זה בהעלם שימצא ענין כזה. וניתן לזה אות בשמים שמזל החודש, שבימים ההם הוא 'גדי' הרומז לקפיצה, כי זה הזמן מסוגל לאחוז במעלת רמות ונשגבות אף שנפלאו ממנו ומסוגל לקפיצה כזו. וע"כ בימי היוונים הצליחו החשמונאים בקפיצה זו וזכו לנסים ממעלה מעלה. וכן נשאר לדורות שמי שיקבל עליו עבודת ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו אף שהוא איננו ראוי לכך ועדיין לא הגיע למדה זו יצליח בכל קפיצתו.

י"ל דיש כאן רמז מן התורה למצוות נר חנוכה. "ויוצא אותו החוצה", רמז שמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. "ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים", רמז שמצוה משתקעת החמה עד שתכלה רגל מן השוק, כי לאחר שקיעת החמה מתחיל צאת הכוכבים. "אם תוכל לספור אותם", היינו שיהיה מוסיף והולך כדברי בית הלל. ויאמר "לו כה" רמז אם יהיה זהיר בל"ו נרות של כ"ה כסלו חנוכה. "יהיה זרעך", יזכה לבנים תלמידי חכמים, כפירוש רש"י על הגמ' בשבת (כ"ג ע"ב) הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, היינו גם כן לנר חנוכה. (אוצרותיהם של צדיקים בשם הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע "נפלאות הסבא קדישא")

מעין הדלקת המנורה במקדש ולכן צריך לנסוע אל הצדיק **אדמו"ר הזקן מסוכטשוב** זצוקלה"ה הגיד, שצריך אדם ליסע לצדיק לכל הפחות

פעם אחת בשנה, כדי שלא יעברו עליו י"ב חודש בלא ראיית פני צדיק, דשיעור שכחה הוא י"ב חודש כדאיתא בש"ס (ברכות נח) עכדה"ק.

וי"ל דלכך ניתן לנו מצוות הדלקת נר חנוכה פעם אחת בכל שנה, כי נר חנוכה הוא מעין הדלקת המנורה במקדש, כמש"כ הרמב"ן פר' בהעלותך (ח, ב) כדי שלא יעברו עלינו י"ב חודש בלי הארת המקדש. ובעמדנו לפני המנורה, הוי קצת כעין זה שעמדנו במקדש לפני אבינו שבשמים והוי קבלת פני השכינה. (ארץ צבי מועדים עמ' קפח)

חז"ל הרגישו בקדושת הנרות שמקדש את העינים

כתב **בשפתי צדיק** (אות א', ועע"ש אות מב), חז"ל הרגישו שיש טמור וגנוז בנר חנוכה קדושה לתקן העינים, דא' **ברש"י** ז"ל 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' כי עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה עין רואה ולב חומד כו', הרגישו שעל ידי ראיית נר חנוכה יכול לדבק תשוקתו להמצוה לזכך אור עינו שיחדלו מהביט בדבר רע, ואם יראה יציל הלב שלא יחמוד למה שראה העין.

וכן א' **בישמח ישראל** (אות ג') ממצות נר חנוכה היא לראות הנרות. ולפיכך נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' פסולה כסוכה וכמבוי דלא שלטא ב' עינא (שבת כ"ב. ע"ש), כי הפגם הזה הוא מחשיך העינים ומטמא המוח שממנו מקור הראי', לפיכך סגולת מצות נר חנוכה לראותם דוקא ושישלוט ב' עינא טבא לתקן זה, וע"י ראותם נתקדשו העינים לבל לראות זולת במה שהוא רצון ד'.

"אנה ה' כי אני עבדך"

הרה"ק רבי אשר מקרלין זצ"ל, תבע מהאברכים קבלת עול בעבודת הבורא. ופעם, בשיחת הדרכה פתח פיו במשל. הצאר ניקולאי הודיע, שבעוד ימים מספר יערוך ביקורת בגדוד פלוני. מובן שהתכונה הייתה רבה. הכל כבסו וגהצו מדיהם, צחצחו מגפיהם והבריקו כפתוריהם, והכינו אמתחותיהם וציודם, לעמוד הכן במסדר. היה שם חייל, שהתמכר לשתייה לשכרה. משלא היה בידו כסף לשלם, משכן

את ציודו, חפץ אחר חפץ, עד שאמתחתו התרוקנה. לפתע הגיעה הידיעה: הצאר עומד להגיע, על כולם להתייצב במסדר! לבש החייל את מדיו, חגר חרבו, ועמד לכתף את אמתחתו והיא ריקה! מה עשה, מהר ומלא אותה בתבן, - גדשה וכתפה על שכמו. התייצב בשורה עם חבריו. הגיע הצאר, ועבר על פני המסדר. סקר את החיילים, ולפתע קרא לאותו חייל. הורהו לפתוח את אמתחתו והתבן נתגלה. מובן שהחייל - קיבל ענשו, וגם מפקדיו לא נוקו... סיים הרבי: כסבורים אתם שניקולאי ניחן ברוח הקודש? ודאי שלא... אלא מה, הוא ראה שהחייל עומד זקוף מידי והבין שהמשא לא מכביד על שכמו... (הגש"פ באהלי

צדיקים, מתוך ישע אהרן, שצט)

"עת לעשות לה"

מרן **הישועות משה מויז'ניץ זי"ע** אמר: כתיב (תהלים קיט, קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך, ויש לומר בזה: **"עת"** בגימטריא **"קנה ושט"**, קנה - רמז לעבודת ימי החנוכה בהלל והודאה להשי"ת ב'קנה' ושט - רמז לעבודת ימי הפורים בשמחה ומשתה ב'ושט'... אדם הרוצה לעשות את ה"עת" שלו לה', היינו שהמועדים הללו חנוכה ופורים יהיו מיוחדים להשי"ת, יש לזה עצה אחת: **הפרו תורתך** - להפרות ולהרבות עצמו בתורה הקדושה מקודם, להכין עצמו כדבעי, ואז יזכה שיתלהב לבו בקרבו בימים הקדושים הללו...

הגה"ח רבי שלמה זילברשטיין ז"ל רבם של חסידי גור בבני ברק, כותב במכתב שנתפרסם בריש ספר **"זיל מים מדליק"**: שמעתי פעם מאדמו"ר הקדוש והטהור (=מרן הבית ישראל) **זצ"ל** על הא דאיתא (יומא כט, א) חנוכה לא ניתן להכתב, היינו **עם דארף זיין אויסגעקריצט אויף דעם הארץ...**

תשוקה ורצון טוב - הקב"ה מקיים רצונו

רבי פינחס מנחם מפילץ זי"ע כותב בספרו הטהור **"שפתי צדיק"** (מאמרי חנוכה אות יג): מלשון הברייתא **"בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן"**, משמע דאם היו מחליטין

להדליק שמן טמא **לא היו מוצאין כלל**, רק כיון ש"בדקו", שהיה צר להם להדליק בטמא, על ידי התשוקה לעשות המצוה כתיקונה - האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שמן טהור. וכן בכל העינים - לא יתקרב החשק והתשוקה, על ידי זה ימצא מה טובה, כדאיתא **בוזה"ק** (ח"א רכב, ב) שהרהור טוב לא נאבד".

היה אומר **מרן האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע**: "נר חנוכה מצוותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", פירוש: נר חנוכה מקדש ומטהר את האדם **לכלות רגליו מן השוק**, שלא לטייל שלא לצורך ברשות הרבים - מקום שעלול לטמא את עינו חס ושלום.

והוסיף ואמר: **זקני רבי פינחס מקאריץ זי"ע** אמר שלפעמים טוב יותר לעבור על דין **בשולחן-ערוך**, מלעבור את רשות הרבים!!!

בסגנון אחר היה אומר עוד: בנרות חנוכה מתגלה **האור הגנוז בתורה** הקדושה, ובאו חז"ל ללמדנו שאי אפשר לאדם לזכות לאור התורה אם לא שתכלה רגלו מן השוק, כלומר: להיות בבחינת שבתי בבית ה', ולא להסתובב בשווקים וברחובות...

הטעם שהיום מדליקין בפנים

בשפת אמת (תרלד, וראה עוד בריסי לילה להרה"ק רבי צדוק הכהן אות נז הטעם שמדליקין עתה בפנים) בשם **המגיד** (מקאונץ, בס' נר ישראל) מה שמדליקין עתה בפנים, שמחזיקים עצמינו שפלים מאוד בגלות וגם בפנים נמצא חיצוניות ומתקיים פתח ביתו מבחוץ כנ"ל. והכלל לבקש רחמים מהשי"ת שע"י הדלקת הנרות נוכל לגרש מחשבות הרעות לפרוש מחיצוניות כנ"ל, וצריך האדם להאמין לחכמים שסמכו הרבה על נס הזה וקבעוהו לימים טובים לדורות.

מבקשין מתנת חנם

א' **בישמח ישראל** (אות כה), חנוכה מצד מדת חנוך אף לאותן העומדים מבחוץ, רצוני למי שהוא בחי' עני העומד על פתח

אלא יחשוב שבתיבות ונקה (לא) ינקה, חוץ מאותיות ק"ן ק"ן יש אותיות הוי"ה, שמוחל. וזהו 'אל תסתכל בקנקן' אלא במה שיש 'בו'. עכ"ד. ולפי"ז י"ל כאן, ומנותר קנקנים, היינו שם הוי"ה, נעשה נס לשושנים.

מבקשים אלא מאוצר מתנת חנם חנני, וצדקתם הנחילו לבניהם.

ומנותר קנקנים נעשה נס הרמז למחילת עוונות

פי' הרה"ק רבי חנוך העניך מאלקסנדר
(חשבה לטובה), עפ"י דא' במדרש שמואל על המשנה אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו, רמז לאדם שחטא שלא יחשוב שהש"י לא ימחול לו, משום שכ' "ונקה לא ינקה",

הבית מבחוץ, שאין בידו כלל ומבקש רק מתנת חנם. וז"ש **המגן אברהם** (או"ח ס' תר"ע) 'נוהגין הנערים העניים לסבב בחנוכה על הפתחים', הרמז הפותחים שערי רחמים ומבקשים מהרחום וחנוך כעני העומד בפתח שיודע שאין מגיע לו אצל הבע"ב כלל, ואיננו תובע ממנו מצד חשבון העבר וגם לא על החשבון להבא (בל"א אקאנטע) רק ממש מתנת חנם, כן צדיקים אינם

ושבת שמה

ומיד תסלק את כל הנדן ועוד היום תכניסי את בתך לחופה, ובמוצש"ק בא אליו האיש הכפרי לבקש את ממונו, וסיפר לו **הבאר מים חיים** את השתלשלות העניים ומבטיחו שתוך כמה ימים יחזירו את כל הסכום ובתוך הזמן בירכו שיצליח מאוד בעסקיו פי כמה וכמה, ואכן כך היה שהאיש הצליח מאוד בעסקיו עד שבא **להבאר מים חיים** ואמר לו שאינו רוצה כבר את הכסף שהפקיד אצלו מכיון ששכר הרבה יותר, אמר לו **הבאר מים חיים** היות ועמדת בנסיון במה אברכך ולא ידע האיש במה שיברך אותו הבאר מים חיים ע"כ בירך אותו שירגיש טעם בשב"ק, ואכן מני אז ואילך כשהגיע יום הרביעי כבר התחיל לדבר האיש מגודל קדושת השבת, עד שכל בני הבית כבר נתלהבו מגודל קדושת השבת מיום הרביעי, וה' מפיל אימה ופחד על כל סביבו מגודל קדושת השבת ובמוצאי שבת חזר לכמות שהיה, וכך היה חזר ונשנה הדבר בכל שבוע ושבוע, ומקובל שהרבי **רבי אלימלך** זיע"א היה אומר לתלמידו הק' שמי שרוצה לראות האין יהודי פשוט מקיים את השב"ק כבעל מדריגה גדול ילכו אל ר' **הירש מאסיובר** שמו של האיש הכפרי הנ"ל ואמר שזה בא לו הכל מכח קדושת רבינו. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. (גיליון כתרה של תורה וישב תשפ"ד)

• • • • •

מסופר כי בבא רבנו הרה"ק בעל "באר מים חיים" (יומ"ד כ"ז כסלו) זי"ע. פעם הראשון אל רבו המובהק, הרה"ק ר' יחיאל

כשנולד לו בנו חיים שגדל מאוד בתורה וביראה.]

מסופר כי כאשר עלה **הבאר מים חיים** לאר"י עבר דרך סטאמבול וכאשר הגיע לפני שב"ק פנה אליו אחד מהבע"ב החשובים בעיר שיואל לו לבא ולהתארח אצלו בשב"ק, ואכן הבאר מים חיים הסכים, ובליל שב"ק אחר התפילה ניגש אליו הבאר מים חיים לאותו בעה"ב ואמר לו שהוא רוצה לסעוד אצלו בשב"ק אבל הבעה"ב אמר לו שאין הוא יכול מכיון שכבר הבטיח לאחד שיבא אליו ובנתיים לא מצאו אמר לו שזה הוא, מכיון שבשב"ק שינוי צורתו ונעשה ארוך יותר, מגודל קדושת שבת שבער בלבו.

כידוע שקדושת השבת היה בוער בלבו כאש יוקדת ולא מחזיקו בו אלא השפיע גם באחרים ואפילו בכפריים פשוטים אשר אין יודעים בין ימינם לשמאלם אבל שב"ק הכניס בתוך לבם וככה נתעלו במדריגות ה', ומסופר כי פעם באה איזה איש כפרי לעיר טשערנאוויץ והיה לו סכום גדול במאוד והיות ולא היה מכיר שום איש מהעיר ע"כ הלך לו **להבאר מים חיים** שהיה רב דמתא והפקיד בידו את סכום ובאותו עת כשיצא האיש נכנסה אשה עניה בבכי מר שיעזור לו הבאר מים חיים ויברכהו שתוכל להכניס את בתה לחופה ואין לה כסף וצד החתן אינם רוצים לשמוע מאומה לפני שיסולק כל הסכום, ומאיימים לעזוב את השידוך והיא בצרה גדולה, ומיד לקח **הבאר מים חיים** את כל הסכום ונתנה לידה ואמר לה שתיקף

הגה"ק רבי חיים מטשערנאוויץ זיע"א בעל **באר מים חיים** וסידורו של שבת נלב"ע כ"ז כסלו נולד לאביו הרה"ק רבי שלמה זיע"א, ה' מגדולי תלמידי המגיד מזלאטשוב זיע"א ה' מפורסם בגאונותו ובצקתו וברוב קדושתו, בסוף ימיו עלה לארה"ק וקבע משכנו בעיר הקודש צפת ת"ו,

[מסופר שאביו ר' שלמה זיע"א שכח פעם למכור חמצו לנכרי שה' כולל כל פרנסתו לפני פסח ופרנסתו היה מארענדא ששכר מהפריץ והיה לו יי"ש, ותיכף שכר עגלות וטען את כל היי"ש מה שנשאר לו ונסע לנהר ושפך שם את הכל, וכשחזר הביתה רקד ושכר בעלי מנגנים שינגנו לפניו וכה רקד על שזכה להפקיר את פרנסתו בשביל מצות הבורא, ואנשי הכפר כאשר ראו את הדבר ספרו זאת להפריץ שר' שלמה יצא מדעתו ל"ע ומיד פטרו מהראנדא ומני אז היה נע ונד, ולימים בא אליו מכתב איך שאחיו שהיה עשיר גדול נפטר ללא זש"ק ל"ע, ואשתו צריכה לקבל חליצה, והיה המקום שהיה דר שם אחיו מרחק רב עד שהיה צריך ר' שלמה לעבור נהרות וימים כדי שגיע למקום מגורי אחיו, ור' שלמה טרח ויגע בטלטולי הדרך עד שהגיע למקום מגורי אחיו, ונתן חליצה לגיסתו, והיא רצתה לתת לו שכר הגון על רוב טרחתו, והוא לא רצה לקחת ואמר שזה שכר המצוה שהיה יכול לקיים המצוה, ובשרו מן השמים שהיות וקיים שני המצוות האלו במסירות נפש יזכה לבן שיאיר את העולם ברוב קדושתו ותורתו, והיה כבר לעת זקנתו

זאת חנוכה

סעודת השבטים עם יוסף היה בזאת חנוכה

ידיעה מעניינת מביא הג"ר שמואל מאיר הכהן הולנדר זצ"ל מרבני רומניה בספרו מהרש"ם הכהן על התורה בפרשתנו, וזה לשונו: הרה"ק בעל עטרת ישועה מדז'קוב זי"ע אמר על מה שאמר יוסף הצדיק (בראשית

והסעודה והשבטים אצל יוסף הייתה ב'זאת חנוכה'.

בספר בני בנימין כתב בשם הרב הקדוש רבי דוד מדינב, מאביו הרב הקדוש מורינו רבי צבי אלימלך, שאמר בשם צדיקים: אשר מראש חודש אלול עד חנוכה מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה, לקבל אותם בעלי תשובה אשר מאיזה

מב, יח) ויאמר אלהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, היינו שיעשו סעודה ב'זאת' חנוכה, ועל ידי זה 'וחיו', כי השבטים הלכו למצרים בחנוכה, והיתה הדרך ה' ימים, וג' ימים ישבו בבית האסורים, אם כן יצאו מבית האסורים ב'זאת חנוכה'. ושמע דבר זה הגאון בעל השואל ומשיב זצ"ל שהיה אבד"ק לבוב, ואמר לו שיאמרו לו היכן מרומז שבאו למצרים בחנוכה, וכתב לו העטרת ישועה חשבון מדויק שהיה כן,

ושבת שמה

למד כי מלאכתו של הקב"ה אינה כ"א דברים בלבד, וכמשאחז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם. ועתה כשאומר הקב"ה לישראל, את "שבתותי" תשמורו, הוי אומר כשבת של הקב"ה ששבת מן הדברים, א"כ לפנינו איסור שבות שהוא רק דברים, כמו אמירה לעכו"ם, ואיסורה אנו למדים מן התורה. תשובה מחוכמת זו מצא חן עצום בעיני המגיד, ומיד קם וקרא לאותם שסבבוהו ואמר, עתיד הוא הנער הלזה להיות יונק מקדושת שבת ומתענוגיה (זכרונם לברכה מהרב פרלוב)

שבת חנוכה

שבת זו הוא שבת גדול

אמר הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה עמ' י'): די גוטע יודען זאגן ששבת זה הוא שבת גדול, כי שבת הוא התגלות אלקית כמו שנאמר (שמות לא, יג) 'לדעת כי אני ה' מקדשכם', והובא בספה"ק קדושת לוי 'רבים ביד מעטים' - נכון הוא שהיה נס, אבל 'טמאים ביד טהורים' - מה היה הנס? אלא זה היה הנס שמה'טמאים' נעשה 'טהורים' ומה'רשעים' נעשה 'צדיקים' כי היה אז התגלות אלקית. וכששניהם ביחד שבת וחנוכה, הוא שבת גדול, כי חנוכה התגלות ושבת הוא התגלות.

איתא בספה"ק מאור עינים (פר' מקץ) וזל"ק: ולכן אמרו חז"ל (שיטת רב בשבת כא:): פתילות ושמינים שאין מדליקין בהן בשבת -

מיכל המגיד הקדוש מזלאטשוב זצוקללה"ה זי"ע, מתלמידיו המובהקים של אור שבעת הימים רבינו רבי ישראל בעש"ט הקדוש זיעועכי"א, ה' נער של כבן חמש עשרה שנה בלבד. וכאשר בא לפניו, אמר לו, שמעתי אומרים עליך כי למדן אתה, בא ואנסך: הנה על הפסוק (שמות ל"א, י"ג) "אך את שבתותי תשמורו" אמרו חז"ל במכילתא, למה נאמר, אלא לפי שנאמר "לא תעשה כל מלאכה", איך לי אלא דברים שהם משום מלאכה, משום שבות מנין, ת"ל את שבתותי, דברים שהם משום שבות, ע"כ דברי המכילתא. ועתה, שאל המגיד, שמה תוכל לומר לי כיצד למדים מ"את שבתותי" שגם דברי שבות אסור מן התורה?

רבינו ה"באר מים חיים זי"ע העביר ידו על מצחו, הרהר מעט והשיב מיד: הרי איסור של שבות אין בה שום מלאכה ממש, שהרי מלאכה עצמה כבר אסרה תורה, אלא וודאי שאין שבות אלא משום הדיבור כמו "אמירה לעכו"ם", שהעכו"ם יעשה המלאכה בשביל הישראל. וזה שאומר הקב"ה לישראל את שבתותי תשמורו, כלומר תשמרו את השבת שלי, ואיני יודע איזהו שבת מיוהר להקב"ה יותר מלבנ"א, שיקרא במיוחד שבת של הקב"ה? אלא נלך לשבת הראשון ששבת בו הקב"ה, ונראה. לאחר שברא הקב"ה את עולמו בששה ימים, שבת ביום השביעי "מכל מלאכתו". ואיזה מלאכה הי' להקב"ה בששת הימים, גילה לנו דהע"ה בתהלים ואמר: ב"דבר" ה' שמים נעשו. מכאן אתה

מדליקין בהם בחנוכה [בין בחול בין בשבת], כי השי"ת נתן לנו מתנה טובה שבבית גנזיו (שבת י:), כדי לקרב את האדם אל בוראו, כי שומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו (שבת קיח:), ככתוב (ישעי' נו, ב) שומר שבת מחללו - אל תיקרי 'מחללו' אלא 'מחל' (לפנינו: מחול. יש מנקדים מְחול ויש מנקדים מַחול. המגי"ה) לו', רק שקשה עליו על ה אדם ליכנס בתוך קדושת שבת, כי רם ונשא הוא השבת, כי הוא שמה דקב"ה (זוהר ח"ב פח:): ואיך יכול לקרב אל מקום גבוה ורם כזה? אך בחנוכה, השם מוריד את עצמו, כביכול, למטה מעשרה אל האדם לקרבו, וזהו פתילות וכו' שאין מדליקין בשבת וכו', כי כמו שבנר נותנין פתילה וממלאין אותו בשמן ומדליקו, כן האדם הוא פתילה (עי' זוהר ח"ג קפז). ושמן הוא החכמה (ע"פ ב"ב כה:), מנחות פה:), שהשם ממלא בו ומדליקו להיות מאיר במעשיו בעבודתו את השם, והנה הפתילות הם בני אדם [כאלה] שאינם נדלקים בשבת, שהאור אינו נאחז בהם, לפי שהפתילות אינן טובות והאור מסכסכת בהם (עי' שבת כ:; כא.). ואי אפשר לעלות כנ"ל ושיאחז בהם האור, מדליקין בפתילות שאינן טובות, כנ"ל, בחנוכה, כי השם כביכול בעצמו מוריד את עצמו אל האדם ומאחז בו את האור להדליק ולשוב ולחזור אל השם ולעובדו בהתלהבות ובשכל גדול, כנ"ל, וזה נעשה בכל שנה בבוא הזמן של מצות נר חנוכה. עכלה"ק.

סיבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד חנוכה, וסיים על זה הרב הקדוש רבי דוד: שלדעתו אין היד עוברת עד 'זאת חנוכה'. וכתב בספר הנזכר, רמז לזה מהכתוב (ישעיה כז ט). "בזאת יכופר

עון יעקב", היינו בזאת חנוכה שאנו קורין 'זאת חנוכה המזבח', אז הוא גמר כפרת עון יעקב, ודברי פי חכם חן (עשר צחצחות)

ושבת שמה

.....

התלהבות בשבת חנוכה גדולה יותר

כתב **במגן אברהם** (טריסק), עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, ראשי תיבות גימטריא **להדליק נר חנוכה**, פירוש שעולת שבת זה יותר מכל השבתות, והדלקה הוא לשון התלהבות, רומז שהתלהבות של זה השבת חנוכה הוא יותר גדולה מהתלהבות של כל השבתות של כל השנה **"ונסכה"** הוא אותיות **"נ"ס כ"ה"**, ועל ידי התלהבות הנ"ל יכול להבריא ולבטל כל הקליפות והחיצונים מעל כל ישראל.

.....

נר שבת וחנוכה מסוגל לתיקון הדעת

אמרו חז"ל (שבת ק"ג): פסיעה גסה נוטלת אחד מות"ק ממאור עינו של אדם, היינו מהארת הדעת שלו, ומאי תקנתיה בקידושא דבי שמשא, שעל ידי קידוש של שבת מחזיר לעצמו הארת הדעת, מכל האמונה שמעיד על השי"ת שחידש עולמו וכו' ובמיוחד בשבת חנוכה בו ב' נרות, נר שבת ונר חנוכה, וב' פעמים נר בגימטריא ת"ק, שהזמן מסוגל לתיקון הארת הדעת. (תורת אבות)

.....

מעלת הזמור לשבת חנוכה 'אכלו משמנים'

אי' בספר **"אמרי פינחס" מהרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע** (מאמרי חנוכה אות טט): "מתחילה לא ידע הרב ז"ל כלל מזמור 'אכלו משמנים', ופעם אחת היה הוא ז"ל משורר את הזמור הנזכר והיה חשוב אצלו מאוד, ואמר שזה לב של יהודי למכור בית כור ולחכור לצורך שבת חנוכה וכו'.

קדושת שבת יכול איש יהודי להמשיך אפילו מלמעלה מעשרים עד אין סוף, והוא גבוה מאור חנוכה. ובשבת חנוכה שמתאחדים בה

בזאת חנוכה הקב"ה פודה ומרים לבנים שנרחקו ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור" (במדבר ז, נד). אי' בשם הרה"ק ר' **דוד מטאלנא**, כי ביום השמיני מוסב על יום אחרון של חנוכה, נשיא, הוא יום

ב' האורות - "אפילו בפתיחות ושמינים שאין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת" בודאי הוא הזמן להתעלות ולהמשיך על עצמו אור וקדושה עליונה. (בית אברהם)

.....

שבת ראש חודש

נעשים ישראל מחותנים להקב"ה

בספר **"אילה שלוחה"** (להרה"ק נפתלי מליטאוויסק זצ"ל, בן הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זי"ע) כתוב, ששמע פעם מרבינו הרה"ק **מסאדיגורא זי"ע** בשבת ראש חודש טבת שאמר בזה"ל: שבת איז לה', ראש חודש איז לכם (כי אצל שבת כתוב: "שבת לה' אלקיך", ואצל ר"ח כתוב: "החודש הזה לכם") אז ס'געפאלט ר"ח אום שבת, קענן יודען ווערן "מחותנים" מיט גאט. [= כשחל ר"ח בשבת נעשים ישראל מחותנים להקב"ה] (נר ישראל ח"ב, עמ' לו)

.....

רחש לבי דבר טוב

רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך (תהלים מ"ה, ב'). רח"ש ר"ת שבת ראש חודש, "לבי" נוט' יגל לבי בישועתך (תהלים יג, ד) ... "דבר טוב" היינו שיתוהוה ויתהפך הכל לטוב ולחסד. (דמשק אליעזר, אייר).

.....

לשבת זו צריכים ראש חדש

אודות "שבת ראש חודש" ביטא רבנו [בעל "אמרי חיים"] פרושן המילולי של התיבות: "שבת דארפ-מען האבין א נייעם קאפ" (בשבת זו צריכים ראש חדש). (מאיר החיים עמ' קנד')

.....

שבת חנוכה - לתקן הנשמות

כתב **התפארת שלמה**, סגולת שבת חנוכה לתיקון הנשמות הנפטורות מהעולם הזה, ועדיין אין להן תיקון, ואפילו בשבת בעת עליית העולמות וכו', לפי הידוע כי בכל ערב שבת קודש הנשמות יש להם עליה למעלה, ועל ידי זה יורדים נשמות שאין להם עליה בשבת כידוע, שיש כמה פעמים שהאדם ח"ו פוגם, אשר על ידי זה נדחו כמה וכמה זמנים מלעלות למקום שורשם, עם כל זה גדול כח שבת חנוכה להיות עליות גם לנשמות הנדחים לחוץ.

מרום וישא, לבני מנשה, לאותם בנים שח"ו שכחו מאביהם שבשמים, גמליאל, שכל אחד שאומר "גם לי א-ל", בן, נחשב עי"ז לבנו של המקום ב"ה, פדהצור, ופודה כביכול את ה' הנקרא צור. (הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצוק"ל "מלכות בית דוד" (רמת לעלוב ב"ב) תמוז תשס"ה, ע' קמ"ג)

הגה"ק **רבי צדוק הכהן זי"ע** הגיד ("פרי צדיק" מאמרי חנוכה אות כג): שמיני דחנוכה קורין "זאת חנוכה", ואף שלא נזכר שם זה בראשונים, מכל מקום כיון שנקרא כן בפי רוב ישראל - בודאי יש לו מקום בדברי תורה. וגדולה מזו מצינו שזכרו בגמרא "היינו דאמרו אינשי", ונעשה מזה דברי תורה בש"ס. ושורש השם הוא על שם שקורין בו פרשת "זאת חנוכה המזבח", ומסתמא יש לזה שייכות לקדושת היום. עכלה"ק.

המשכת ישועות

בהקדמת ספר **"אמרי יוסף"** (מאמר הששי אות ז') מספר בנו **רבי יצחק אייזיק מספינקא זי"ע** בעל **החקל יצחק**: בחנוכה תרל"ד היתה אמי הרבנית בצאנז, ובכתה לפני רבינו מרן **הדברי חיים זי"ע** בזאת חנוכה, והבטיח לה שיצא ממנה דור צדיקים ותלמידי חכמים, ובאותו השנה נפקדה...

והביא **ה"בני יששכר"** (מאמרי כסלו מאמר ב' אות י'): "מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקידת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, והנה לדעתי עיקר ענין הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה..."

כיוצא בזה כתב גם **"אמרי נועם"** (מאמרי חנוכה סוף אות יא): ביום האחרון של חנוכה נגמר המשכת הטובות - בנים ופרנסה, על כן נקרא "זאת חנוכה" שעולה "בנים פרנסה..."

וכסיל לא יבין את זאת'

כ"ק מרן **אדמו"ר מבוניא שליט"א** אמר פעם בזאת חנוכה: הנה כבר הדלקנו את כל ל"ו נרות החנוכה, והלא כתיב (דברים לב, כט) לו

חכמו ישכילו זאת, היינו שאחרי שהדלקנו את כל הל"ו נרות מהראוי להשכיל את ענין 'זאת חנוכה'... והלילה בל נהיה ככסיל ההולך בחושך, אשר עליו נאמר (תהלים צב, יד) וכסיל לא יבין את 'זאת'... יש לראות לנצל את היום הגדול הזה אשר צדיקים הגידו שמעורר לתשובה...

אשרי כל חוכי' לו'

בסיכום קרבנות הנשיאים נאמר (במדבר ז, פד) זאת חננת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל, קערת כסף שתים עשרה, מזרקי כסף שנים עשר, כפות זהב שתים עשרה. נמצא אם כן שהקריבו הנשיאים ל"ו כלים. כותב על כך מרן **השפת אמת זי"ע** (מאמרי חנוכה תר"נ ד"ה חנוכה): "בודאי הם כלים שכל העולם עומד עליהם! וכמו שמצינו ל"ו צדיקים שהעולם עומד עליהם - כדאיתא בגמרא (סוכה מה, ב) על הפסוק (ישעיה ל, יח) אשרי כל חוכי' לו'! וכמו כן ל"ו נרות שבחנוכה!... והשבטים הם הכינו ותיקנו כל אלה המדרגות, כדכתיב (בראשית מט, כח) כל אלה שבטי ישראל, 'אלה' גימטריא ל"ו!"

סוד הדריידל

מסופר כי פעם כששיחקו בניו הקטנים של **רבי ישראל מרוז'ין זי"ע** ב"זאת חנוכה" בדריידל (=סביבון), עבר שם אביהם הקדוש זי"ע ואמר להם: טוב מאוד... מה שמרוויחים בשאר ימי החנוכה יכולים עוד להפסיד, אבל מה שמרוויחים ב"זאת חנוכה" - זה נשאר ביד... כשגדלו הנערים הבינו כי בדבריו הקדושים נרמז גודל יום "זאת חנוכה"...

זאת חנוכה הוא גמר החתימה, והגה"ק מצאנו בעל **הדברי חיים זי"ע** רמז זאת בפסוק "זאת עשו וחיו" - עשו תשובה בזאת חנוכה, וחיו בגמר חתימה טובה. (גליון יין ישן מקץ תש"פ)

אצל **רבנו הקדוש מצאנו זי"ע** היה המנהג לעשות סעודה גדולה בזאת חנוכה, והזמינו

כל הבעלי בתיסמהעיר, ובפרט הלומדים והחסידים. וידוע שרבינו ז"ל היה תמיד מלמד ומדריך אנשיו להרגיל עצמן להרבות בצדקה, והיתה דרכו של רבנו בסעודת זאת חנוכה, לומר תורה בענין נתינת צדקה. ואחר אמירת התורה היה המנהג, שעלה איזה אדם חשוב על הספסל, ורבנו צוה לו להכריז שמוכר עולם הבא, ולפעמים מכר פרנסה וכדומה, והיו הנגידיים גם החסידים קונים, אחד בעד עשרה רובל כסף, ואחד בעד חמשה, ואחד גם בעד פחות מזה, כל אחד כפי יכולתו. גם רבינו ז"ל בעצמו היה קונה בניו גם, הקדושים. והיה מענין זה כמה מאות רובל, כסף והיה ורבנו מחלק זאת לעניים אחר חנוכה. ואחר מכירה זאת היתה דרך רבנו לומר פלפול בענין חנוכה. ולפני חנוכה היה רבנו אומר להלומדים, השיטה שיאמר בה הפלפול בזאת חנוכה, כדי שייכינו לעצמם מקודם. (דרכי חיים)

מעלת זאת חנוכה וביותר בדורות האחרונים

בגודל מעלת 'זאת חנוכה' הביא הגה"צ ר' **משה וואלפסון שליט"א** (אמונת עתיך מקץ). ... ושבת זו (הכוונה לשבת חנוכה) 'יש בה עיקר התגלות הארת החנוכה, והיא המשפעת לזאת חנוכה שאז הוא גמר החותם (כמבואר בספרי תלמידי הבעש"ט). וענין זה נתגלה רק בדורות האחרונים, שבדורות שמלפנים לא ה' ידוע כ"א מהמבואר בזה"ק שהגמר הוא בהו"ר ושמע"צ. והענין בזה, כי בדורות השפלים בעיקבתא דמשיחא א"א לנו לעמוד בתוקף הדין של חודש תשרי וצריכים אנו להארת החנוכה שאז מתגלה אורו של משיח שעל ידו אנו יכולים לזכות בדין. שהרי אמרו תלמידי הבעש"ט (עיי' בס' תשואת חן בליקוטים על הפסוק הנה אנכי) שזה יהי' כוחו של משיח שיכול ללמד זכות אף על השפל והגרוע ביותר שאף אחד לא יוכל ללמד עליו זכות, אבל משיח צדיקנו יוכל למצוא עליו פתח זכות ולהצדיקו. וע"כ בחנוכה שבו מתגלה אורו של משיח, אז יכולים אנו לזכות בדין. ולכן בדורות האחרונים דוקא נתחדש ענין זה של גמר החותם בזאת חנוכה. ע"כ.

ובשם הרה"ק **רבי משה מרוז'ין שליט"א** זי"ע בן הרה"ק **רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע**:

עובדות צדיקים

לעורר זכות על עם ישראל - אתמול הדליקו כך וכך...

סיפר מרן אדמו"ר מטאהש צוק"ל (עבודת עבודה עמ' פב): הגבאי של זקיה"ק היה איש תמים, ובשעה שזקיני היה מכין את הנרות, היה שואל את הגבאי "וויפיל צינדט מען היינט'ע", השיב הגבאי, **אתמול הדליקו כך וכך**, חזר אא"ז ואמר לו עוד פעם "אבער וויפיל צינדט מען היינט'ע" ניסה הגבאי להשיב **מחר ידליקו כך וכך**, ולא רצה בשום אופן להשיב מהו המספר שבאותו היום, וכן חזר הדבר בכל לילות החנוכה, כי מרוב תמימותו טעה והשווה את הענין **לספירת העומר** שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תפ"ט סעיף ד) שלא לומר מספר היום קודם הברכה, מפני שאח"כ לא יוכל לברך על הספירה כיון שכבר יצא, ועל כן יאמר, אתמול ספרו כך וכך. סיים מרן **אדמו"ר מטאהש**: הנוכחים לא הבינו את כוונת זקיה"ק בזה ששואל אותו, שהרי הכירו את הגבאי לסתם בטלן, וי"ל שכוונתו היתה, כי הכיר בו שאינו משיב בסתמא אלא מחמת יראה, שלא לעבור חלילה על הלכה, ורצה בזה לעורר זכות למעלה בשמים להורות עד כמה יהודי מתיירא לעשות דבר שהוא - לפי טעותו - נגד רצון השי"ת עכ"ל ודפח"ח.

הרה"ק ר' **אהרן מבעלז** זצ"ל, והגה"צ **מטשיבין** זצ"ל ישבו פעם יחד בסעודת שמחת בר מצוה, ולעת ברכת המזון נתכבד חתן הבר מצוה בברכת המזון, ואח"כ בעת שתיית הכוס זירז הרה"ק מבעלז זצ"ל את החתן שישתה דווקא את כל הכוס, ולא יסתפק בשיעור רוב כוס, והג' מטשיבין זצ"ל נפתלא על זה והרגיש הרה"ק מבעלז בזה, ואמר לו, דבנס חנוכה ידועה קושיית **הפני הושע** דלמה הוצרכו לנס, הרי טומאה הותרה בציבור, אך התירוץ הוא דכיון שאז ה' חינוך למנורה, וה' התחלה חדשה, ו"התחלה" אין עושין באופן של "בדיעבד", ולכן אף דהותרה טומאה בציבור, הוצרך הנס שיהי' על אופן המהודר לכתחילה, על צד היותר טוב, ועל כן כיון שנעשה עכשיו בר מצוה, וזה אצלו פעם ראשון שהתחיל במצות זימון בברהמ"ז ובשתיית

בחנוכה הוא ה"גמר טוב" מהשנה

אי' מהרה"ק **רבי מנחם מענדל מויז'ניץ זי"ע** בספרו הטהור "**צמח צדיק**" (מאמרי חנוכה): "מה שנהגו הנערים לשחוק בחנוכה במה שקורין 'דרעדיל' וכותבין עליו ג'ש'נ'ה, יש לפרש על פי דאיתא בספרים כי בחנוכה הוא ה"גמר טוב" מהשנה, כמו שכתוב (תהלים צ. ג) תשב אנוש עד דכא, "דכא" - בגימטריא כ"ה, שהוא רמז לכ"ה בכסלו. ולכן כותבין ג' שנה, שהוא ראשי-תיבות: **ג'מר שנה**, שאז הוא הגמר מהשנה, וצריכין לשוב בתשובה שלימה שיהיה לטובה". עכלה"ק.

ובספר **מגן אברהם**, טריסק, זאת חנוכה: פתח הרב ואמר: יום השמיני של חנוכה זאת חנוכה, ע"ש שקוראים בו זאת חנוכה המזבח, שמרמז לתשובה, שיחנך האדם עצמו לזבוח יצרו ולעסוק בתשובה תפלה צדקה, שמרמז בתיבת זא"ת שבגימ' ת"ח, כמנין צום קול ממון... וזה מה שנקרא יום הזה בשם זאת חנוכה, שצריכים ישראל לקבל עליהם היום, שיעסקו בתורה תפילה צדקה שמרמז בזאת, ועי"ז נזכה שיהי' הגמר חתימה לטובה, וזה מרמז בזאת חנוכה, שע"י בחי' המרמז בזא"ת, עי"ז חנוכה נוטריקון נ'גמר ו'נעשה כ'תיבה ח'תימה ה'יום, וגם נוטריקון נ'כתב ו'נחתם ח'יים כ'ל ה'מים, וכל השעות וכל הזמנים וכל הברכות עכ"י.

הרב החסיד **ר' נח ז"ל** האבד"ק פיסעצנא בשם הרה"ק **הרי"מ** זצלה"ה [בעל חי' הרי"ם] מגור, במה שהחסידיים מרקדים בכל מוצאי ימים טובים, אמר בזה בזה"ל: "אז א רבים יודין טוען אפ א מצוה ווערט אין הימעל א עת רצון" (שיח שרפי קודש)

"להעלות נר תמיד"

בזאת חנוכה איחל הרה"ק **רבי מנחם מאמשינאו** זי"ע (אמרות קודש אמשינאו עמ' נד) א גוט' תמיד, ואמר שיהיה 'להעלות נר תמיד' (שמות כז כ).

איתא בספרים הקדושים כי בחנוכה הוא גמר החתימה של הימים הטובים שבירח האיתנים. אמנם חילוק יש ביניהם, שבימים הנוראים החתימה היא לפי מעשי בני אדם, וכמו אומרים אז "כי זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כולם", מה שאין כן בחנוכה אין החתימה לפי המעשים, אלא בבחינת לשון הכתוב (שמות לג, יט) וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, שדרשו חז"ל (עי' ברכות ז, א) אף על פי שאינו הגון ואף על פי שאינו כדאי.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל (עירובין יח, ב) "אמרה יונה לפני הקב"ה: רבוננו של עולם! יהיו מזונותיו מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם". יונה - היינו כנסת ישראל שנמשלה ליונה, ואומרת כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית, כלומר: טוב לי שתדינני בחנוכה, בעת שמדליקין בשמן זית, כי אז המשפט הוא לפי גודל חסדיו של הקב"ה ולא לפי מעשיו של האדם, וזהו "ומסורין בידך". ואל יהיו מתוקין כדבש, כלומר: ואל תדינני בראש השנה שאוכלין בו תפוח בדבש, וכמו כן בכל חודש תשרי שמרבים בו באכילת דבש, משום שאז "תלויין ביד בשר ודם", כלומר: שהחתימה היא כפי מעשי האדם..

בעטרת ישועה, כמאמרם ז"ל (שקלים פ"ה) מי שאבד לו חותמו ממתנין לו עד הערב, ופירש **רש"י** הולכין אצל הממונה ששמו יוחנן, כי ידוע מספרים אשר החותם לטובה נגמר בחנוכה, על דרך אמרם ז"ל פך שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, שהוא סוד החותם כמו ביום כיפורים, שכן 'מתתיהו' עולה "פר שיעיר", 'כף' הוא אותיות 'פך', 'ומחתה' הוא 'חותם', נמצא רמז בכאן כל עבודת יום כיפורים. וזה מי שאבד לו חותמו, שלא נגמר ביום כיפורים עדיין החותם, ממתנין לו עד הערב רומז על נר חנוכה שמצותה בערב. וזו שפירש **רש"י** הולך אצל הממונה ששמו יוחנן, רומז על נס חנוכה שהיה בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול.

הכוס, לכן הקפיד שישתה כל הכוס באופן "דלכתחילה", כדי שלא יתחיל המצוה בפעם ראשון באופן של "בדיעבד". (שר התורה. וכן, מועד במועדו בשם ת"ח אחד)

עוד בענין זה מסופר: בנו של **הגאון רב מנדלסון זצ"ל רב של קוממיות** נהיה בר מצוה ביום השבת. ערב שבת קראו לו אביו וביקש ממנו שתפלת ערבית בליל שבת קודש יתפלל בע"פ ולא מסידור. הבחור תמה אבל עשה כמצוות אביו. לאחר התפלה נגש אל אביו ושאל לו על פשר דבר זה? ענה לו אביו: ישנה מחלוקת אם מותר להשתמש באור עלעקטריק בארה"ק, נהי שאנו מקילין בזה, אבל היות וק"ש של ערבית בליל שבת היא מצוה הראשונה שאתה מקיים, רציתי שתקיים אותה בכל ההידורים, ולכן מנעתי ממך להסתכל בסידור כדי שלא תקרא הק"ש ע"י אור העלעקטריק. מפי השמועה

ימי החנוכה בצל הצדיקים

בעת שהיה **הגה"ק משינאווא זי"ע** ילד בן ז' שנים, עברה עליו מרכבת סוסים, ונשאר שוכב על הקרקע שקוע בעילפון עד תפלת מנחה, כי לא הבחינו בו עד אז, והיה שרוי בסכנה, ושלח אביו **רביה"ק מצאנו זי"ע** להזכירו אצל **רבו הקדוש מראפשיץ זי"ע**, והרה"ק מראפשיץ זי"ע שלח אז לרביה"ק מצאנו שמן זית מחנוכה, לסוך בזה על גופו של הילד, ורביה"ק משינאווא כאשר היה חלוש לעת זקנותו, היתה דרכו לשוחח מזה ולומר, שהוא זוכר עוד איך שהרגיש אז בחוש, בעת שסכו אותו בשמן, איך שעצמותיו מתיישרים, וכל מבנה גופו חוזר לדפוסו הראשון. כשרביה"ק משינאווא סיפר זאת, היתה דרכו להפטיר בעדנה: וואו נעמט מען היינט אזא ביסל שמן זית... [- היכן מוצאים היום מעט שמן זית כזה]....

(גליון יין ישן מקץ תש"פ)

כה סיפר **הרה"ק משינאווא להרה"ק מקאלשיץ זי"ע**, דכשהיה ילד צעיר, נכנס

פעם בליל חנוכה לבית המדרש והתיישב ללמוד גמרא, עד שיכנס אביו הגה"ק **הדברי חיים מצאנו** להדליק נרות חנוכה. למד בשקידה, אך נתקשה לו פשט בגמרא. טרח עמל ויגע זמן רב ולא מצא. בינתיים נכנס חבירו, וביקש ממנו שילך לשחוק עמו 'קארטעלעך', השיב לו שאחר שיבין פשט בגמרא ילך עמו. ביקש חבירו שיגיד לו קושייתו, ומיד כשהגיד לו, אמר לו חבירו פשט נכון וישר.

נענה **הרה"ק משינאווא** לחבירו: כפי הנראה, הכניס הבעל דבר בליבך פשט בהגמרא למען אוכל ללכת לשחק מהר, ולפיכך לא אשחק לעולם בקארטליך אלו כי ידים מוכיחות שהבעל דבר נהנה משחוק זה.

וסיים - **הרה"ק משינאווא להרה"ק מקאלשיץ** - שמאז לא שיחק כל ימיו ב'קארטעלעך', ורק עם דריידל (סביבון) הוא משחק - כי מנהג ישראל תורה. (דברי חנא - קאלשיץ)

המשכת ישועות

מסופר כי פעם בא איש חשוך בנים אל **רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע** לבקש ברכה על זרע של קיימא, ובין הדברים אמר כי הרופאים אמרו לו שנצרך הוא לאויר של חודש "**מאי**" (=החל בתקופת האביב למנין חודשי הגוים), אמר לו **מסטרעטין זי"ע**: אכן זקוק אתה ל"**מאי**", תהיה אצלנו בחנוכה שעליו אמרו ז"ל: "**מאי**" חנוכה, ותוושע. וכן הוה.

מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק

כ"ק אדמו"ר הזקן **מווארקא זי"ע** היה לו עבודה גדולה במצות פדיון שבוים, ופעם היה בימי חנוכה בווארשא לצורך איזה השתדלות, ומחמת טרדותיו נשתהה מלהדליק נר חנוכה עד שעה מאוחרת. הרה"ק **הח"י הרי"ם זי"ע** שהשתתף אז עמו בפעולות ההשתדלות, הדליק תיכף נר חנוכה, ברם אדמו"ר הזקן **מווארקא** הסתובב עוד והכין עצמו בהכנה דרבה

להמצוה ולא מיהר להדליק נר חנוכה. כששאלו הרה"ק **הח"י הרי"ם** לפשר איחורו, הרי זריזין מקדימין למצוות, השיבו הרה"ק **מווארקא**: כי ענין זריזות מצוה היא משום מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה, וכבר אמרו חז"ל (תענית כ"ה) 'מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק'. (כ"ק אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר)

רושם המצוה

רבי שלמה מקארלין זי"ע היה אומר: מעדיף אני להדליק בנרות של שעה, ולא בשמן, כי הנרות על ידי שמדבקין אותן לכותל (=כך היה המנהג להדליק בימים ההם) נשאר רשימה בכותל שבבית לכל השנה, מה שאין כן בשמן שנותנים אותו במנורה - אין נשאר ממנו רשימה בבית. ופעם כשהדליק במנורה של שמן, נתפסה האש בכותל הבית ונשרף מעט, ושמו **מקארלין זי"ע** מאוד, ואמר שזוהי זכות שגם בהדלקה כזאת נשאר רושם בכותל לכל ימות השנה

פעם באחד מימי חנוכה אצל **כ"ק מרן הקדושת ציון זי"ע**, עלה לתורה בחור אחד מופלג בתורה ומושלם במידותיו, רק היתה בו מידה גרועה אחת, בזה שהי' קצת בעל גאווה ולא השפיע ממידותיו למען הזולת. **כ"ק מרן הקדושת ציון זי"ע** - שהי' הבעל קורא - קרא לפניו שלשה פסוקים הראשונים מהקריאה, וסיים בפסוק **"כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת"** אחר שהבחור בירך שנית על התורה, גחין **ולחיש לו מרן זי"ע באזנו ואמר לו בשם צדיקים**, "עשרה איז דאך דער סכום פון אות יו"ד, צען. זאלסט גוט געדענקן, **כף אחת** - גיב זיך נאר איין בייג אראפ, **עשרה זהב** - וועסטו זיין א גאלדענער יו"ד". ("טללי אורות", חנוכה תשס"ו, עמ' ד')

יומא דהילולא

ד' טבת (ה'תרנ"א)

יומא דהילולא קדישא

של "בעל התכלת" הרה"ק רבי גרשון
חנוך העניך [ליינער] מראדזין זיע"א
בן הרה"ק רבי יעקב מאיזבצא זיע"א

הרה"ק ר' גרשון חנוך העניך זצ"ל (בעל התכלת) מראדזין, כשעלה בדעתו לסדר ספרו הק', "סדרי טהרות" (כעין גמ' על סדר טהרות), התייעץ עם אביו הבית יעקב זצ"ל מאיזבצא, והתנה עמו ג' תנאים. א', אם כבר הקדים אחד לעשות ספר כזה. ב', שיביא סימן משמים שמסכימו לזה. ג', שיקבל עשר הסכמות מחכמי הדור. התנאי הב' היה הכי קשה, וקיבל על עצמו תענית ג' ימים כדי שיזמין לו אות משמים, וביום השלישי הגיע אליו 'קטלוג' מארצות 'מרוקו', ובו נמצא רשום אודות קונטרס א' מחכמי הדור דשם, שהתחיל בעבודה כזו, אמנם לא זכה לגמרו, ובזה היה לו התנאים א' וב', וכן קיבל עשר הסכמות, וגם הסכמה מהשואל ומשיב זצ"ל כידוע. ושמעתי מפי הגה"צ ר' יואל מאסקאוויטש משאץ מאנטרעאל זצ"ל בשם חותנו הגה"ק מוה"ר שלום משאץ זצ"ל שבעת שנסע הרה"ק מראדזין זצ"ל, להגאון מלעמבערג השואל ומשיב זצ"ל, לקבל ממנו הסכמתו כנ"ל, ונכנס לבית הגאון בלא מכירו, והיה מעורב שם בין המון בנ"א, רבנים, זקנים ובחורים, וביניהם הדיין הגאון הר"ר אורי זאב סאלאט ז"ל שהיה לו גם בית דפוס שנדפסו שם כל מיני ספרים תורניים, והראה הדיין

בו שהוא מרגל, אינו מדבר דיבור אחד מיותר עם איזה אדם. כל זה היה חלק מההעלמה שהוצרך יוסף להסתתר מהם.

פירש הרא"מ לשאלת אביו רבי בונים 'אנה אלך מרוחק אנא מפניך אברח', האם שאל דוד מקום לברוח ממנו יתברך, והאם שייך כלל לברוח ממנו יתברך, הרי אין כזה מציאות, כי לית אתר פנוי מיניה. ופירש ר' אברהם משה שכשאדם לומד תורה יתכן שיכנס בו מחשבה של כחי ועוצם ידי, וצריך שיזכור שזה רק מתנה מה', ה' נתן לו זכות ללמוד תורה, ויכולת ללמוד תורה. וזה שאמר דוד המלך, הרי אי אפשר לעשות מצווה בלעדך, אנה אלך מרוחק, אין הכונה שאלך ממך לחטוא ולפרוק עול ח"ו, אלא הכונה איך אפשר ללכת ולברוח מעזרת השם ולעשות לבדנו מצוה מצד עצמינו, כי אכן אני מחפש לברוח ולעשות רצונו ית' באתערותא דלתתא עצמית, אך אי אפשר לעשות שום מצוה בלעדך ית'. כשהיצר הרע רוצה לבלבל אותי שזכיתי מעצמי לקיים מצוות, אני עונה לו, אנא אלך מרוחק, הרי הקב"ה הוא שותף בכל המצוות שלנו, מי עשה מזוזה לפני שנתן לו ה' בית. וזה שבא דוד לאפוקי לא מצד הבריחה מאיתנו יתברך ולחטוא ח"ו, שזה מילתא דפשיטא ומאי קמ"ל, אלא שבא ללמד שאי אפשר לקיים מצוה בלעדך ית'. ואפי' שיש מאמרי חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, עכ"ז אי אפשר לעשות כלום בלעדך ית'.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

א' טבת (ה'תקפ"ט) [נר ז' דחנוכה]
- יומא דהילולא קדישא של הרה"ק
רבי אברהם משה מפשיסחא זיע"א
בן הרה"ק רבי שמחה בונים זיע"א

כשנסתלק אביו היה אברך צעיר בן כ"ו, והתחיל להנהיג עדתו למשך ג' שנים ונסתלק בן כ"ט.

היה נוהג להרבות באמירת תהלים, כשהיה ילד היה הולך ליער ואומר תהלים כמה שעות, והיה חוזר עם עיניים בוכיות. ואביו הרה"ק ר' בונים היה מפליא בגדולת מעלת בנו.

בספר מעיינה של תורה [ליקוט נאה על התורה] בפרשת מקץ, הובא פירוש מהרה"ק רבי אברהם משה, על הפסוק שאמר יוסף לאחיו 'מרגלים אתם', מדוע האשים אותם בריגול. אלא שכשהגיעו למצרים הרי בוודאי היה להם כמה פליאות, שהוא עברי, ואוכל לבדו וכו', ואם היו מתחילים לשאול על יחוסו של המשנה למלך החדש, והיו אומרים להם שאינו מצרי מבטן ולידה, אלא הוא גר ממקום אחר, עברי הוא, מה היה ההסטוריה שלו הקודמת, שהיה עבד לשר הטבחים, כמה שנים ישב בבית הסוהר, כך וכך שנים, הרי היו מבינים מיד שזה יוסף הצדיק, מכמה שאלות בודדות היו תופסים את הענין. לכן סגר להם את הפה, כי האשים אותם כמרגלים, לכן כשבאו למצרים הם שותקים ולא שואלים שום שאלה לשום אדם מצרי, שהרי מי שחושדים

ז"ל הגליונות שהוכנו לדפוס, להגאון מלעמבערג, וביניהם היה ספר לאחד מצדיקי הדור, ובו מקשה על מלאכי הא-לקים העולים ויורדים בסולם של חלום יעקב אבינו ע"ה, דהלא המלאכים הם בעלי כנפים, ולא בעלי רגל ההולכים על שליבות סולם. ותירץ כי היו עוד צעירים, ולא נתגדלו להם כנפיים, והגאון רי"ש זצ"ל כיון שלא היה קרוב כל כך לכתות החסידים שחק על דיבורים אלו. הרה"ק מראדזין הפסיקו, וקינא לכבוד הספר ומחברו, ושאל אם יש ספר 'הפליאה' המיוחס לתנאים, בבית. הורידו מעל ארגז הספרים, וכרגע פתח הספר והראה שכתוב בו קושיא ות' הנ"ל, בתוספת ביאור, כי השליבות למלאכים משמש לעליות במדריגות המעלות, ואם כי יש מלאכים שמתעלים הרבה בפ"א וזה נקרא טיסה, אבל מלאכי יעקב אע"ה (מלאכי חוץ לארץ), הוצרכו לעלות במתינות מדריגה אחר מדריגה כי לא היתה להם מעלת הטיסה. [אגב בספר ש"ך על התורה מתלמידי האר"י הק' זצ"ל מובא ג"כ קושיא הנ"ל ות' שם באופן אחר.] הגאון רי"ש זצ"ל, כשראה זאת, התחרט על הקדום, ושאל על מהותו של האברך הלז, ונתגלה לו מדת גדלותו, וכיבדהו, ונתן לו אז הסכמה חשובה למאוד על ספרו **סדרי טהרות** (הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל אבד"ק גולדערס גרין יפה שיחתן ברוקלין תשס"ה ח"ב ע' נ"ב)

• • • • •

חידוש בחלום לקשר סוף מסכת ב"ק לתחילתה

פעם אחת לן הרה"ק ר' גרשון הענין מראדזין באכסניה בוורשא, ובבוקר אמר שהוא מרגיש קדושה גדולה בזה החדר, ויבררו מי היה פעם בזה החדר.

כי בזאת הלילה שלן שם, חלם שלמד כל מסכת בבא קמא מתחילה ועד סוף, ונתחדש לו בחלומו פירוש במשנה הראשונה 'ארבעה אבות נזיקין' ד' ראשי עבירות יש לבני ישראל, שור הוא חטא העגל, בור - הוא מכירת יוסף בבור, מבעה הוא - שן, אכילת עץ הדעת. והבער הוא - תוצאת עוונותיהם שריפת בתי מקדשות. והתיקון הוא במשנה אחרונה של בבא קמא 'מה שהחרש מוציא במצעד הרי הוא שלו'. והקב"ה אמר למשה לאחר חטא העגל 'פסל לך שני לוחות אבנים', והפסולת היו שלו, זהו החלק של משה. ובזה קשרתי סוף המסכת ותחילתו. לאחר שביררו מי לן בזה החדר, נתברר שהמגיד מקאזניץ זי"ע התאכסן שם.

• • • • •

"לכולם נתן לאיש ... ולבנימין נתן חמשה חליפות" (מה כב). כתב בספר **'סוד ישרים'** (מהרה"ק ר' גרשון הענין מראדזין זי"ע"א) במאמרי פורים, על דברי הגמ' במגילה 'לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן חמשה חליפות' 'אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק, [היינו שיוסף נצטער על שנתגרש מבית אביו מחמת קנאת בגדו] יכשל בו, דאמר רמי בר מחסיא אמר רבי חמא בר גוריא אמר רב בשביל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים' איך עשה קנאה בין האחים ע"י חמשה שמלות. 'אמר רבי בנימין בר יפת רמז רמז לו שעתידי בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות'.

וכאן הבן שואל מה לנו עם הרמז שיש בזה, הרי גם ליעקב אבינו היה כמה רמזים בכתנת פסי"ם כדפרש"י שזה

היה הכנה לכל הצרות, ר"ת פסי"ם, והרי גם כשנותנים לבן בין הבנים עם רמזים ועניינים, יש קנאת האחים, א"כ מה תירוצ תירץ רבי בנימין בר יפת? ותירץ הראדזינער [כנוסח הרה"ק מאיזביצא זקנו] ע"פ מש"כ - בהפטר פ' ויגש שבמהרה בקרוב נזכה שיהיה שלום בין אפרים ויהודה, אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים. וצוה הקב"ה ליחזקאל לקחת שני עצים לכתוב עליהם עץ יוסף ועץ יהודה, 'ועשיתם לעץ אחד' 'עשיתי אותם לגוי אחד ומלך אחד יהיה לכולם, ולא יחצו עוד לשני ממלכות'. אל תקנא בתוצאות כשאינך רוצה את הסבל והיגיעה שקדמה לתוצאה וביאור הדבר כי כל שורש הקנאה שיש בעולם הוא רק קנאה על תוצאות, כי הוא חושב שגם הוא היה יכול לקבל את הדבר הזה, השני קיבל את הרבנות במקומו, וכמו שהאבן עזרא מבאר ב'לא תחמוד' שאם היה האדם פשוט בדעתו שלא מגיע לו כלום, לא היה מקנא לאף אחד, אלא מחמת שהוא משוכנע שכל ההצלחות שבעולם יכולים לנחות בכבוד על ראשו, ממילא כל הצלחה 'שלו' שהוא מוצא אצל חברו, הוא מקנא בו. הרי ששורש הקנאה הוא מחמת שנדמה לו שזה היה שייך אליו.

'ואם היה מתגלה לאדם כמה יגיעות וגודל סבלנות סבל חבירו עד שהגיע לחלקו'. והרבה פעמים שאדם מקבל מתנה בשביל דורות קודמים שהתייגעו על הדבר. או הוא בגלגול הקודם התייגע יגיעה רבה בסבלנות גדולה עד שהגיע לחלקו. וממילא יש לשאול את המקנא, הרי אתה מקנא בתוצאה, האם תרצה גם את היגיעה שקדמה

לפני הבורא ית"ש, אך יזהר מאד שלא להיעצב ח"ו.

וכן כתב **האהבת שלום**, 'ועתה אל תעצבו', אע"פ שצריך שברון לב למצות התשובה, אך לעצבות אין שום שייכות לתשובה. כי אע"פ שצריך לשוב בתשובה מצד הבחירה, אך בידיעתו של הקב"ה היה טעם גנוז מה שהיה צריך להיות העבירה הזאת. ולכן אל יעצב ואל יחר בעיניו. אע"פ שאסור לחשוב כן קודם העבירה, אך לאחר שחטא, יש לחשוב שהעבירה שעשה היה לאיזה סיבה, כנודע שיש לפעמים ניצוץ במקום רחוק, וכששב בתשובה באהבה, הזדונות נעשים לזכויות.

כמ"ש **בבני יששכר** (מאמרי חודש אדר), שהרי אין אנו יכולים לברר את הניצה"ק שנפלו תוך מאכלות אסורות נבילות וטריפות, שהרי אסור לנו לאכלם. אך יש אופנים שכן יכולים לברר אותם, אם ע"י ביטול בשישים, שהקב"ה מזמין שנפל חתיכת נבילה לתוך שישים בשר כשר, ואזי מתברר גם הניצה"ק שבחלק האסור שנתבטל במותר. וכ"כ שם **הבני יששכר** שאין להחמיר בביטול בשישים, ואין בזה חומרת 'בשר שהורה בה חכם', כי אדרבה הקב"ה עשה כל טצדקי שיתבטל האיסור, ולכן לא יחמירו בזה. או באופן שחטא ואכל מה שאסור לאכול, ואח"כ שב בתשובה באהבה והכל נתהפך לזכות, וכלשון החת"ס 'כל כזית נבלה שאכל נחשב לו ככזית קרבן פסח בירושלים', וזהו 'כי למחיה שלחני אלקים לפניכם', שהקב"ה שלח אותו למקומות נמוכים כאלה, כדי להעלות משם ניצה"ק, ע"י שישוב בתשובה.

• • • • •

את בעל התשובה, כמ"ש רבי צדוק בספר תקנת השבים, וכמו שמנגנים בשמחת בית השואבה, כל אחד שר ורוקד על חלקו ואינו מקנא בחלק חברו. אשרי מי שלא חטא. ומי שחטא, ישוב וימחל לו, ושניהם יהיו בשמחה ולא יקנאו זה בזה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ו' טבת (ה'תרנ"ט)

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי יחזקאל משינווא זיע"א
בן הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א

כתב בספר **דברי יחזקאל** מהרה"ק משינווא בפרשת ויגש על הפסוק 'ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי למחיה שלחני אלקים לפניכם'. חז"ל אמרו 'אין ועתה אלא לשון תשובה'. וכל זמן שיעקב אבינו עדיין בצער ואינו יודע שעוד יוסף חי, הרי שיש לשוב בתשובה, אע"פ שבמשך כ"ב השנים בוודאי עסקו בשק ותענית בתשובה, ולא שתו יין ולא אכלו בשר כל זמן שלא מצאו את יוסף. וכל עוד שלא נתתן הדבר בשלימות הרי הם עדיין עוסקים בתשובה, ואע"פ שאינו בגדר 'מעוות לא יוכל לתקון' כי יכולים לתקן הדבר ולהודיע ליעקב שהוא חי, אך לעת עתה בין בשורת 'אני יוסף' ל'עוד יוסף חי', אמר להם 'מהרו עלו אל אבי', והנה יושלם תיקון החטא של מכירת יוסף, ולזאת אמר להם הוראה כללית על ענין התשובה: ועתה, כשיהודי עוסק בתשובה, אע"פ שהוא מיצר על שחטא

לכך? זה הוא כבר לא רוצה. כי הקב"ה עשה סדר בעולם שכל אחד שצריך להגיע לחלקו, יש לו סבלנות לסבול כל מה שצריך להגיע לנקודה הזאת, הן ברוחני והן בגשמי. כשנספר על העשיר הגדול שיושב בכבודו של עולם, הרי סבל יגיעות רבות ולא וכן נאמר במרדכי הצדיק, שיצא לפני המלך בתכלת וחור ותכריך בוץ וארגמן. הרי מרדכי הצדיק לא השתחוה להמן הרשע, וראה שבני ישראל יכולים להסתכן בגללו, ובני ישראל צעקו עליו על כך, ומי יודע כמה אלפי פעמים נתחבט מרדכי הצדיק בעצמו אם לא לכרוע ולא להשתחוות, כמה מלחמות וכמה יגיעות יגע אותו צדיק עד שהתנוה"ק מעידה עליו שלא יכרע ולא ישתחוה, מי יודע כמה פעמים שראה שזה ממש סכנות נפשות, או שחבריו מסנהדרין הוכיחוהו שאסור לנהוג כך, והחלישו דעתו וכו'. הרי אין מה לקנאות בלבושי מלכות של מרדכי, כשמתבוננים כמה יגיעות יגע תחילה עד שזכה להם. וזהו הרמז שרימוז יוסף לבנימין, עתיד צדיק לצאת ממך שילבש חמשה לבושי מלכות, ואף אחד בעולם לא יקנא ביגיעות שיתייגע עד שיזכה לכך, ממילא אין מה לקנאות על שום תוצאות שיש לאחר. ואפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים. גם מה שאני אמרתי לכם החלומות, האם אתם רציתם להיות עם אשת פוטיפר בבית, האם אתם רוצים את הסבל והיגיעה הגדולה עד שזכיתי להיות צדיק יסוד עולם.

כשהסביר להם כל זה, נסתלקה קנאתם, וכל זה רמוז בחמש חליפות שמלות. שכל אחד לא יקנא במלכות חברו, יהודה בחי' בעל תשובה לא יקנא את יוסף הצדיק, ויוסף הצדיק לא יקנא

הסיפור דלהלן מתוך שיעור של הרב רייזמן שליט"א (משנת תשע"ח). **המנחת יצחק** סיפר מעשה פלא שהיה עם **הגה"ק משינעווא** שמפאת חולשת גופו הק' היה נוהג ליסוע בימי הקיץ לעיירה קרעניץ שבגליצא, וחמיו של **רבי פינחס** היה רב העיירה קרעניץ, וממנו שמע המעשה דלהלן. בקרעניץ היו הרבה מעיינות ואויר טוב, רבני בריסק נהגו לבא לשם, **הגר"ח** ובנו **הגרי"ז**, [וכתב המנח"י שברבות הימים נתיידד שם עם הגאון מהרי"ד, היינו רבי בערל בן הגרי"ז]. ויהי בימי בין המצרים ציוו הרופאים **שהרה"ק משינעווא** מוכרח לאכול בכל יום בשר להבריא את גופו. מה עשו החסידים, סידרו שבכל יום ויום יסיים אחד מהחברים מסכתא שיוכלו לעשות סעודת מצוה עם בשר. באחד הימים היה תורו של רבי פינחס צימעטבוים לסיים המסכתא, ולאחר הסיום הכינו סעודה וישבו החסידים עם הרבי לאכול לחם, המשמש הביא את צלחת המרק הבשרי לפני הרבי, והרבי תמה ואומר: 'היכן הדגים? מדוע אין פותחים סעודת המצוה בדגים?'. [הוא היה תלמידו של השר שלום

מבעלזא זי"ע, כנודע שנסע לשבעים צדיקים אפי' צעירים ממנו, זו היתה עבודתו ליסוע להרבה צדיקים. וכך טען, שהוא קיבל מרבותיו שצריך לפתוח סעודת מצוה בדגים] שאלה זאת לא שאל לא אתמול ולא שלשום, רק בזה היום. החסידים התלוצצו מרבי פינחס, אם הרבי לא ביקש דגים לא אתמול ולא שלשום רק היום, סימן שהמסכתא שלך לא נלמדה כראוי, והסיום אינו סיום, וכך התלוצצו עליו שכנראה לימודו לא היה כהוגן, ונחלשה דעתו של **רבי פינחס**. בתוך כך שהצלחת מרק מונחת על השלחן, הרבי אינו נוגע בה, ומתחיל לספר סיפורי צדיקים מענין הדגים, והאריך זמן רב בכמה עניינים וגלגולים שיש בדגים כידוע ומפורסם, תוך כדי כך שהם מדברים קרוב לג' רבעי שעה בענין הדגים, הם שומעים קול דפיקות חזקות בדלת ביתו של רבי פינחס [ששם היתה הסעודה הנ"ל] פתחו הדלת וראו ערל עומד עם דג גדול בידו, כמו של יוסף מוקיר שבת, **רבי פינחס** שמח מאד ושאל את הגוי מי שלח אותך לכאן עם הדג, מה יש לך איתי? ויאמר הגוי שבחודשי הקיץ

מתייבש הנהר בקרעניץ, וממילא אין לו דגים למכור בתקופה זאת. אך בכל זאת אני הולך בכל בוקר עם רשת אולי יעלה איזה דג בחכי מתוך הנהר שהתייבש והוא מלא בוץ וכו'. והנה היום בבוקר עלה בחכי דג גדול זה, הבאתיו לשוק ובקשתי עליו סכום גדול, כי עכשיו אין עונת הדגים מחמת התייבשות הנהר. כיון שבקשתי סכום גדול לא אבו לקנותו, עד שייעץ לי אחד שאלך לבית הרבינער רבי פינחס שמא ירצה לקנותו ממנו. לכן באתי עתה הנה עם הדג. **רבי פינחס** קנה ממנו את הדג, הרבי המשיך עם הסיפורים והשיחות שלו, ועוד הספיקו לאפות את הדג ולהביאו לפני הרבי תוך כדי הסעודה, עוד לפני שנגע במרק הבשרי, ואכלו כולם את הדגים ואח"כ את המרק. ונתגלה שאדרבה, סתם סיום מתחילים במרק, בסיום חשוב צריך דגים לפני המרק. הרי לנו עוד מעשה פלא **שהשינעווער רב** הזמין דגים והגיעו דגים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר שמואל ויינגרטן הי"ו
ניו יורק

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

בגילה ורינה נשגר בזה

ברכת 'מזל טוב' קדם

מכובדינו הדגול מגזע תרשישים
הר"ר משה גדליה קורניק הי"ו
בית שמש

לרגל שמחת הולדת בנו ני"ו
ויזכו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו
ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים
ולראות ממנו ומכל יוצ"ח נחת לרוב
ולכל הטוב

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר מנחם הכהן טורובר הי"ו
ירושלים

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
לזכות בני ישראל יושבי ארץ ישראל
ובכל מקומות מושבותיהם
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר אלימלך יהודה הי"ו

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר החפץ בעילום שם הי"ו
מגזע תרשישים

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
לזכר נשמת הצדיקים בעלי ההילולא נ"ע זיע"א
זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר פינחס מנחם הי"ו

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

ברכה מרובה**למכובדינו הדגול**

הר"ר ישראל שטיינמץ הי"ו
ניו יורק

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב

שבת שלום ומבורך!
חנוכה שמח!
וחודש טוב!